

A woman with glasses and a dark patterned sweater is sitting on the floor, reading a colorful picture book to a group of young children. The children are sitting around her, looking at the book with interest. The background shows a classroom setting with shelves and toys.

STARTMOMENT

Nederlands en communicatie

A woman with glasses and a dark patterned sweater is sitting on the floor, reading a colorful picture book to a group of young children. The children are sitting around her, looking at the book with interest. The background shows a classroom setting with shelves and toys.

VISIE en STRUCTUUR

Visie en structuur van de discipline Nederlands en communicatie

- Leerplan voor iedereen
- Principes kennisrijk curriculum
- Structuur van de discipline
- Metafoor van de doos

Naamgeving discipline

Minimumdoelen:

→ discipline 'Nederlands'

De minimumdoelen voor Nederlands

Leerplan Op.stap, leerroutes voor iedereen:

→ discipline 'Nederlands en communicatie'

^ Nederlands en communicatie

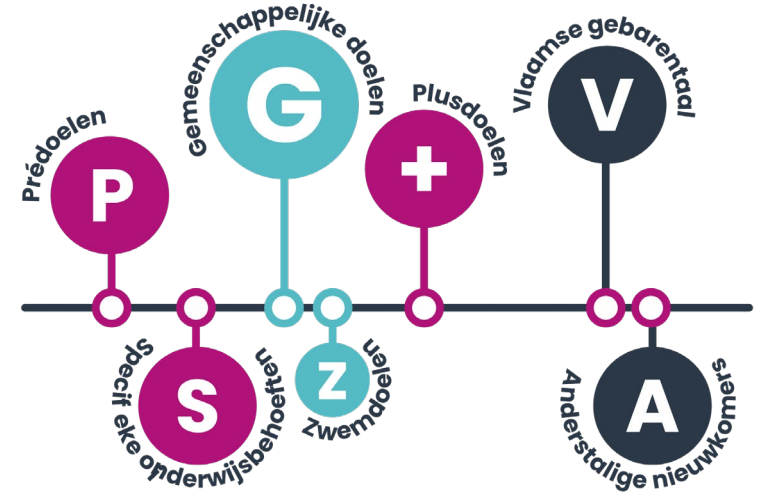
Leerplan voor iedereen

- **Communicatie**

- Op verschillende manieren
- Vertrekken vanuit verschillende talige en communicatieve beginsituaties
- Vlaamse gebarentaal als erkende (instructie)taal naast het Nederlands

- **Hoge verwachtingen**

- **Ondersteuning waar nodig en afbouwen indien mogelijk**

Principes kennisrijk curriculum

Inzetten op **secundaire kennis** aanleren

Inhoudsrijk – duidelijk – coherent

Volgorde domeinen: secundaire kennis voorop

Primaire kennis:

bv. lopen, spreken,
gezichten herkennen

Secundaire kennis:

bv. lezen en schrijven

The screenshot shows the OPSTAP website header with the logo and the tagline 'leerroutes voor iedereen'. Below the header, a dropdown menu is open for 'Nederlands en communicatie', displaying a list of sub-topics: Lezen, Schrijven, Mondeling taalgebruik, Taalsysteem en taalgebruik, and Literatuur.

OPSTAP leerroutes voor iedereen

▼ **Nederlands en communicatie**

- ^ Lezen
- ^ Schrijven
- ^ Mondeling taalgebruik
- ^ Taalsysteem en taalgebruik
- ^ Literatuur

- concrete doelen

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	<i>Vlot en vloeiend lezen</i> Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	<i>Handschrift en digitale vaardigheden</i> Correct schrijven <i>Schrijven om te leren</i> Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, <i>presenteren</i> en <i>vertellen</i> Mondelinge interactievaardigheden	<i>Woordenschat</i> Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en <i>taalwetenschap</i>	<i>Interactie met literatuur</i> <i>Creatieve expressie en taal</i>	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (wél vanuit leerplan voor iedereen)

Structuur van het leerplan

✓ Nederlands en communicatie

^ Lezen

✓ Schrijven

Handschrift en digitale
vaardigheden

Correct schrijven

Schrijven om te leren

Schrijven om te delen

→ domein →

Routedoelen en groepen (1)

Weergaveopties

Q Zoek

Nederlands en communicatie > Schrijven

Schrijven

Handschrift en digitale vaardigheden

→ subdomein

Pengreep

→ cluster

☐ 1.3.GJK.1

De leerlingen kunnen experimenteren met verschillende
soorten schrijfmateriaal om vingerbewegingen te stimuleren.

→ concreet doel

Structuur: pictogrammen

OPSTAP leerroutes voor iedereen
V1.2

▼ Nederlands en communicatie

▼ Lezen

Vlot en vloeiend lezen

Tekstbegrip

Tekstsoorten en tekstconventies

^ Schrijven

^ Mondeling taalgebruik

^ Taalsysteem en taalgebruik

^ Literatuur

^ Wiskunde

^ Wetenschap en techniek

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (1) ▼ Weergaveopties ▼ Zoek

Samenstellingen decoderen

☐ 1.2.GL2.18 De leerlingen kunnen samenstellingen decoderen.

Verkleinwoorden decoderen

☐ 1.2.GL2.19 De leerlingen kunnen meerlettergrepige verkleinwoorden eindigend op -je, -pje, -tje, en -etje decoderen.

Verenkelen en verdubbelen

☐ 1.2.GL2.20 De leerlingen kunnen twee- en drielettergrepige woorden met verdubbeling decoderen.

☐ 1.2.GL2.21 De leerlingen kunnen twee- en drielettergrepige woorden met verenkeling decoderen.

Inzicht in morfologische opbouw en leenwoorden

☐ 1.2.GL2.22 De leerlingen kunnen woorden lezen met behulp van inzicht in de morfologische opbouw.

Zinnen en teksten lezen

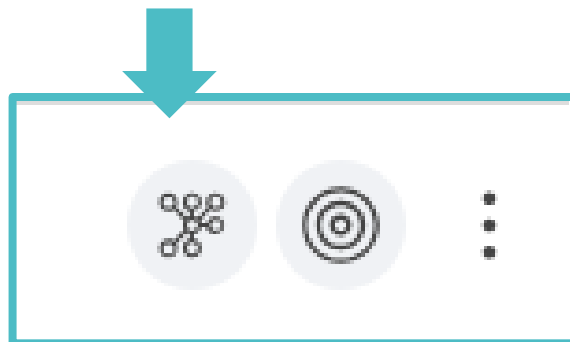
☐ 1.2.GL2.23 De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat en geautomatiseerd lezen (vlot lezen).

☐ 1.2.GL2.24 De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat, met gepast tempo en met intonatie lezen (vloeiend lezen).

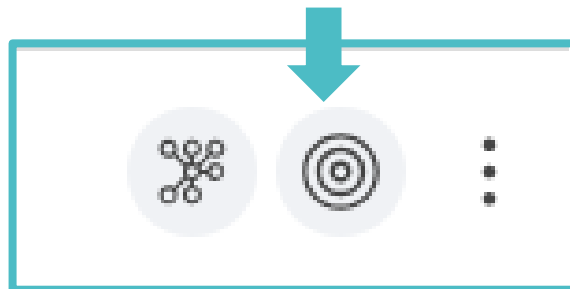
Structuur: toelichting bij pictogrammen

Directe **samenhang**

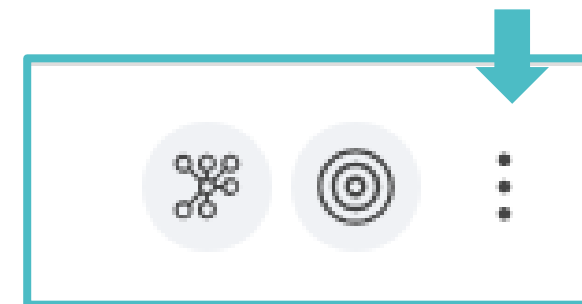

Gelinkt **minimumdoel**

> Toon korte toelichting

[Naar ondersteuning op Pro](#)

✓ Nederlands en communicatie

✓ Lezen

Vlot en vloeiend lezen

Tekstbegrip

Tekstsoorten en teksten

^ Schrijven

^ Mondeling taalgebruik

^ Taalsysteem en taalgebruik

^ Literatuur

^ Wiskunde

^ Wetenschap en techniek

Bekijk selectie

1.2.GL2.18 De leerlingen kunnen samenstellingen decoderen.

Directe samenhang

Gelinkt minimumdoel

1.2.GL2.18

De leerlingen kunnen samenstellingen decoderen.

2de leerjaar (G)

Nederlands en communicati...

Lezen

Vlot en vloeiend lezen

1.5.GL2.18

De leerlingen kunnen hun inzicht in samenstellingen toepassen bij het lezen en spellen van woorden.

samen

2de leerjaar (G)

Nederlands en communicati...

Taalsysteem en taalgebrui...

Taalsysteem (klanken, spe...

Sluiten

1.2.GL2.24

De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat, met gepast tempo en met intonatie lezen (vloeiend lezen).

✓ Nederlands en communicatie

✓ Lezen

Vlot en vloeiend lezen

Tekstbegrip

Tekstsoorten en tekstsoorten

^ Schrijven

^ Mondeling taalgebruik

^ Taalsysteem en taalgebruik

^ Literatuur

^ Wiskunde

^ Wetenschap en techniek

Bekijk selectie

1.2.GL2.19 De leerlingen kunnen meerlettergrepige verkleinwoorden eindigend op -je, -pje, -tje, en -etje decoderen.

Directe samenhang

Gelinkt minimumdoel

4-1.1.1 De leerlingen kunnen woorden lezen met behulp van inzicht in de morfologische opbouw.

Te bereiken minimumdoelen op populatieniveau

ALLE LEERPLANDOELEN GELINKT AAN ZELFDE MINIMUMDOEL

1ste leerjaar (G)

☐	1.2.GL1.19	De leerlingen kunnen tweelettergrepige woorden met doffe -e decoderen.	⋮
☐	1.2.GL1.20	De leerlingen kunnen tweelettergrepige woorden met achteraan -en, -er, -el decoderen.	⋮
☐	1.2.GL1.24	De leerlingen kunnen eenvoudige en frequent gebruikte samengestelde woorden decoderen.	⋮

Sluiten

☐	1.2.GL2.24	De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat, met gepast tempo en met intonatie lezen (vloeiend lezen).	⋮

✓ Nederlands en communicatie

✓ Lezen

Vlot en vloeiend lezen

Tekstbegrip

Tekstsoorten en tekstconventies

^ Schrijven

^ Mondeling taalgebruik

^ Taalsysteem en taalgebruik

^ Literatuur

^ Wiskunde

^ Wetenschap en techniek

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (1)

Weergaveopties

Zoek

Samenstellingen decoderen

☐ 1.2.GL2.18 De leerlingen kunnen samenstellingen decoderen.

TOELICHTING BIJ

1.2.GL2.19 De leerlingen kunnen meerlettergrepige verkleinwoorden eindigend op -je, -pje, -tje, en -etje decoderen.

Decoderen is het omzetten van de schriftelijke code (letters en lettercombinaties) naar de auditieve code (klanken).

Voorbeeld(en): badhanddoekje, pakketje, bodempje, tafeltje pennetje

[Meer ondersteuning](#)

Sluiten

Zinnen en teksten lezen

☐ 1.2.GL2.23 De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat en geautomatiseerd lezen (vlot lezen).

☐ 1.2.GL2.24 De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat, met gepast tempo en met intonatie lezen (vloeiend lezen).

Metafoor van de doos

“Nederlands is dus veel meer dan een vaardigheid: het is de taal waarmee leerlingen leren, denken, zichzelf ontdekken en volwaardig participeren in leren, leven en samenleving.”

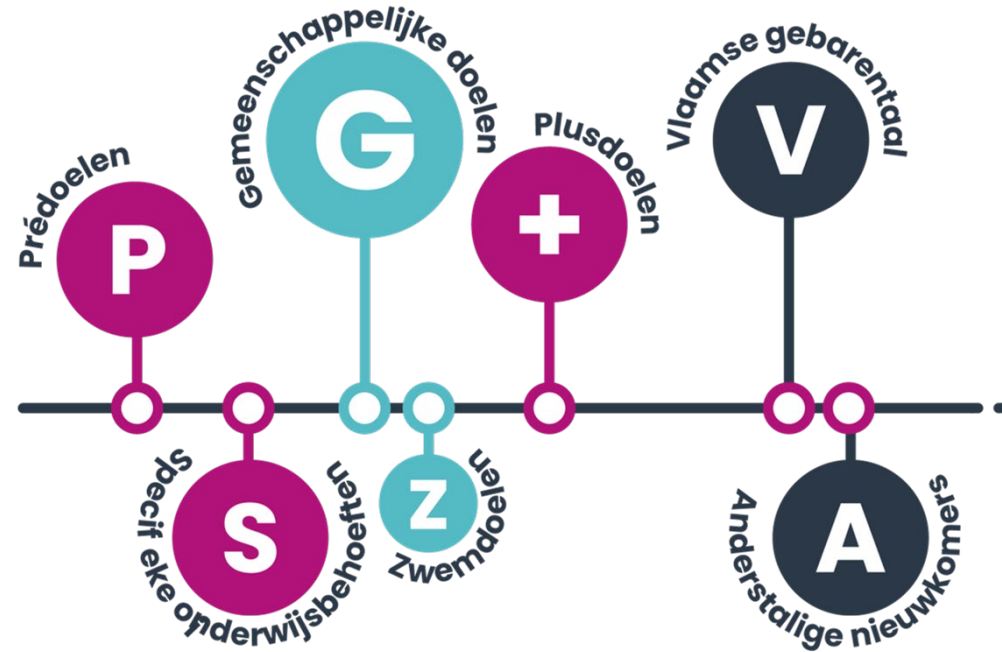
A photograph of a female teacher with glasses and a patterned sweater, sitting on the floor and reading a colorful picture book to a group of young children. The children are sitting around her, looking at the book with interest. The background shows a typical classroom setting with shelves and toys.

ROUTEDOELENSETS

Verschillende routedoelensets

- Doelen voor alle leerlingen
- Doelen niet voor alle leerlingen:
 - vanuit vertraagde ontwikkeling
 - vanuit specifieke onderwijsbehoeften
 - vanuit extra uitdaging
- Doelen niet voor alle leerlingen en vanuit een decreet:
 - Vlaamse gebarentaal: eigen eindtermen
 - Anderstalige nieuwkomer: decretaal bepaald vanuit het decreet

Gemeenschappelijke doelen

voor alle leerlingen geldig (dus met inbegrip van minimumdoelen)

OPSTAP leerroutes
voor iedereen
V1.2

Nederlands en communicatie

- Lezen
- Schrijven
- Mondeling taalgebruik
- Taalsysteem en taalgebruik
- Literatuur

- Wiskunde
- Wetenschap en techniek
- Aardrijkskunde
- Geschiedenis
- Muzische vorming

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (1)

Weergaveopties

Zoek

G Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE DOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☒ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

P Routedoelen PREDOELEN

- ☐ Fase 1
- ☐ Fase 2
- ☐ Fase 3

S Routedoelen SPECIFIEKE ONDERWIJSBEHOEFTE

- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

+ Routedoelen PLUSDOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

A Routedoelen ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

- ☐ anderstalige nieuwkomer

Z Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE ZWEMDOELEN

- ☐ Watergewenners
- ☐ Overlevers
- ☐ Zwemmers

V Routedoelen VLAAMSE GEBARENTAAL

- ☐ Fase 3
- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

✕ wis huidige filter ⚙ maak dit mijn nieuwe standaardfilter ⚙ gebruik mijn standaardfilter

Sluiten

- ☐ 1.2.GL2.3 De leerlingen kunnen verschillen en gelijkenissen tussen letters onderling en tussen geschreven en gedrukte letters herkennen.

Woorden met tweetekenslinkers decoderen

- ☐ 1.2.GL2.4 De leerlingen kunnen twee- en drielettergrenige woorden met tweetekenslinkers ie oe eu ui decoderen

Zwemdoelen

ook voor alle leerlingen geldig

OPSTAP leerroutes
voor iedereen
V1.2

✓ Lichamelijke opvoeding en motoriek

^ Grootmotorische competenties

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (3)

Weergaveopties

Zoek

G Routedoelen

GEMEENSCHAPPELIJKE DOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

P Routedoelen

PREDOELEN

- ☐ Fase 1
- ☐ Fase 2
- ☐ Fase 3

S Routedoelen

SPECIFIEKE ONDERWIJSBEHOEFEN

- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

+ Routedoelen

PLUSDOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

A Routedoelen

ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

- ☐ anderstalige nieuwkomer

Z Routedoelen

GEMEENSCHAPPELIJKE ZWEMDOELEN

- ☒ Watergewenners
- ☒ Overlevers
- ☒ Zwemmers

V Routedoelen

VLAAMSE GEBARENSTAAL

- ☐ Fase 3
- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

✕ wis huidige filter ⚙ maak dit mijn nieuwe standaardfilter ⚙ gebruik mijn standaardfilter

Sluiten

☐ 7.2.ZZW.4 De leerlingen kunnen in ondiep water van buiklig naar ruglig roteren met steun.

☐ 7.2.ZZW.5 De leerlingen kunnen drijven met ondersteuning (op buik of rug).

☐ 7.2.ZZW.6 De leerlingen kunnen spanning loslaten en een drijvende houding aannemen.

Precurriculumdoelen

voor leerlingen met ontwikkelingsleeftijd van 0 tot 2,5 jaar

OPSTAP leerroutes
voor iedereen
V1.2

Nederlands en communicatie

- Communicatieve fundamenteën
- Lezen
- Schrijven
- Mondeling taalgebruik
- Taalsysteem en taalgebruik
- Literatuur

- Wiskunde
- Wetenschap en techniek
- Aardrijkskunde
- Muzische vorming

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (3)

Weergaveopties

Zoek

G Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE DOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar

P Routedoelen PREDOELEN

- ☒ Fase 1
- ☒ Fase 2
- ☒ Fase 3

S Routedoelen SPECIEFIEKE ONDERWIJSBEHOEFEN

+ Routedoelen PLUSDOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar

A Routedoelen ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

- ☐ anderstalige nieuwkomer

Z Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE ZWEMDOELEN

- ☐ Watergewenners
- ☐ Overlevers

- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

✕ wis huidige filter ⚙ maak dit mijn nieuwe standaardfilter ⚙ gebruik mijn standaardfilter

Sluiten

Tekstbegrip

Tekstsoorten en tekstconventies

Fase 3 (P)

1 2 DE 6 De leerling kan het boek juist oriënteren bij het voorlezen of meekijken naar de prenten

Specifieke doelen

voor leerlingen met specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften vanaf 2,5 jaar en ouder

OPSTAP leerroutes
voor iedereen
V1.2

Nederlands en communicatie

- Communicatieve fundamenteën
- Lezen
- Schrijven
- Mondeling taalgebruik

- Wiskunde
- Wetenschap en techniek
- Muzische vorming
- Lichamelijke opvoeding en motoriek
- ICT
- Veilige en gezonde levensstijl

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (3)

Weergaveopties

Zoek

G Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE DOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

P Routedoelen PREDOELEN

- ☐ Fase 1
- ☐ Fase 2
- ☐ Fase 3

S Routedoelen SPECIFIEKE ONDERWIJSBEHOEFTE

- ☒ Fase 4
- ☒ Fase 5
- ☒ Fase 6

+ Routedoelen PLUSDOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

A Routedoelen ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

- ☐ anderstalige nieuwkomer

Z Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE ZWEMDOELEN

- ☐ Watergewenners
- ☐ Overlevers
- ☐ Zwemmers

V Routedoelen VLAAMSE GEBARENTAAL

- ☐ Fase 3
- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

Sluiten

Fase 4: ontwikkelingsleeftijd kleuters
Fase 5: ontwikkelingsleeftijd 1ste tot 4de leerjaar
Fase 6: ontwikkelingsleeftijd 5de en 6de leerjaar

☐ 1.2.SF5.3

De leerling begrijpt woordbeelden en visuele boodschappen in maatschappelijke contexten.

☐ 1.2.SF5.4

De leerling kan woordbeelden en visuele boodschappen gebruiken in maatschappelijke contexten.

Plusdoelen

verdieping voor cognitief sterk functionerende leerlingen of leerlingen die extra uitdaging nodig hebben

OPSTAP leerroutes
voor iedereen
V1.2

▼ Nederlands en communicatie

^ Taalsysteem en taalgebruik

^ Wiskunde

^ Wetenschap en techniek

^ Aardrijkskunde

^ Leren leren

Routedoelen en groepen (9)

Weergaveopties

Q Zoek

G Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE DOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

P Routedoelen PREDOELEN

- ☐ Fase 1
- ☐ Fase 2
- ☐ Fase 3

S Routedoelen SPECIFIEKE ONDERWIJSBEHOEFEN

- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

+ Routedoelen PLUSDOELEN

- ☒ jongste kleuter
- ☒ 2de kleuter
- ☒ 3de kleuter
- ☒ 1ste leerjaar
- ☒ 2de leerjaar
- ☒ 3de leerjaar
- ☒ 4de leerjaar
- ☒ 5de leerjaar
- ☒ 6de leerjaar

A Routedoelen ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

- ☐ anderstalige nieuwkomer

Z Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE ZWEMDOELEN

- ☐ Watergewenners
- ☐ Overlevers
- ☐ Zwemmers

V Routedoelen VLAAMSE GEBARENTAAL

- ☐ Fase 3
- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

✕ wis huidige filter ⚙ maak dit mijn nieuwe standaardfilter ⚙ gebruik mijn standaardfilter

Sluiten

Bekijk selectie

A-routedoelen: voor anderstalige nieuwkomers ondersteunen in hun taalverwerving en integratie

OPSTAP leerroutes
voor iedereen
V1.2

Nederlands en communicatie

- ^ Lezen
- ^ Schrijven
- ^ Mondeling taalgebruik
- ^ Taalsysteem en taalgebruik

Routedoelen en groepen (1)

Weergaveopties

Zoek

G Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE DOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

P Routedoelen PREDOELEN

- ☐ Fase 1
- ☐ Fase 2
- ☐ Fase 3

S Routedoelen SPECIFIEKE ONDERWIJSBEHOEFEN

- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

+ Routedoelen PLUSDOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

A Routedoelen ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

- ☒ anderstalige nieuwkomer

Z Routedoelen GEMEENSCHAPPELIJKE ZWEMDOELEN

- ☐ Watergewenners
- ☐ Overlevers
- ☐ Zwemmers

V Routedoelen VLAAMSE GEBARENTAAL

- ☐ Fase 3
- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

[X wis huidige filter](#) [V maak dit mijn nieuwe standaardfilter](#) [V gebruik mijn standaardfilter](#)

Sluiten

☐ 1.3.AAN.2 De leerling beheerst de basistechniek van dynamische pengreep en schrijfhouding.

☐ 1.3.AAN.3 De leerling kan cijfers en reketekens schrijven.

☐ 1.3.AAN.4 De leerling kan kleine letters (medeklinkers, klinkers en meertekenklanken) en leestekens schrijven met hulplijnen.

Bekijk selectie

Anderstalige nieuwkomer – decretaal bepaald

- <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/16185#3>
- Anderstalige **nieuwkomers** (AN) vanaf het tweede leerjaar - de school genereert lestijden
 - 7 jaar of ouder voor 1 januari van het lopende schooljaar
 - Verblijfsduur in België: niet meer in rekening gebracht
 - Thuistaal niet-Nederlands
 - AN beheerst onvoldoende de onderwijstaal om met goed gevolg de lessen te kunnen volgen
 - AN was niet in een door de Vlaamse overheid gefinancierde of gesubsidieerde school ingeschreven op de eerste schooldag van februari van het vorige schooljaar of het daaraan voorafgaande schooljaar

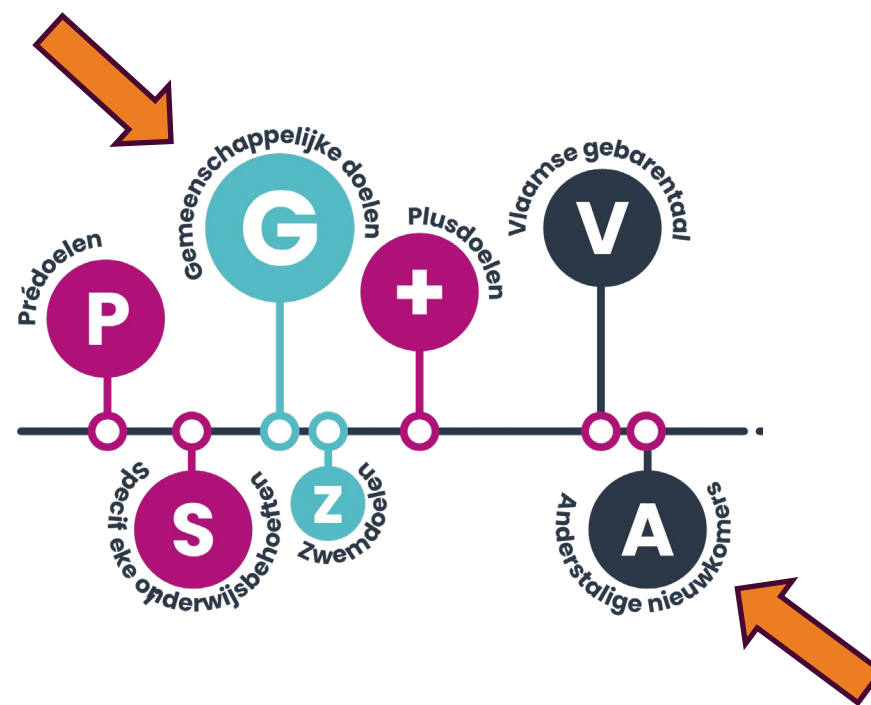

Elke anderstalige nieuwkomer heeft een andere beginsituatie

- **Leeftijd:** een leerling van **7 jaar** staat op een ander punt in zijn schoolloopbaan dan een leerling die op **10 jaar** instroomt.
- **Schoolse ervaring:** een leerling die jarenlang **onderwijs volgde op een internationale school** brengt heel andere kennis en schoolse vaardigheden mee dan een leerling die **weinig of geen onderwijs** heeft kunnen volgen.
- **Taalachtergrond:** een leerling met **Frans als moedertaal** kan bij het leren van Nederlands op andere overeenkomsten terugvallen dan bijvoorbeeld een leerling met **Chinees als moedertaal**.
- **Geletterdheid:** de ene leerling **leest en schrijft al vlot in een andere taal**, terwijl een andere leerling nog moet kennismaken met schrift of met een alfabetisch schrift.
- **Opgebouwde kennis:** leerlingen verschillen ook sterk in de **kennis die ze al hebben opgebouwd** en waarop het onderwijs kan voortbouwen.

De A-route: doelgericht vanuit de beginsituatie

- Niet alle A-routedoelen moeten doorlopen worden.
- Wat een leerling al kent en kan, hoeft niet opnieuw aangeleerd te worden.
- Selecteer de doelen die nodig zijn om verder te groeien.
- Werk met hoge verwachtingen én haalbare tussenstappen richting de G-route.

Doelen Vlaamse gebarentaal

vanuit decreet Vlaamse gebarentaal, voor dove en (slecht)horende Vlaamse Gebarentaligen

OPSTAP leerroutes
voor iedereen
V1.2

Nederlands en communicatie

^ Vlaamse Gebarentaal

^ Sociaal en emotioneel leren

Routedoelen en groepen (4)

Weergaveopties

Zoek

G Routedoelen

GEMEENSCHAPPELIJKE DOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

P Routedoelen

PREDOELEN

- ☐ Fase 1
- ☐ Fase 2
- ☐ Fase 3

S Routedoelen

SPECIFIEKE ONDERWIJSBEHOEFEN

- ☐ Fase 4
- ☐ Fase 5
- ☐ Fase 6

+ Routedoelen

PLUSDOELEN

- ☐ jongste kleuter
- ☐ 2de kleuter
- ☐ 3de kleuter
- ☐ 1ste leerjaar
- ☐ 2de leerjaar
- ☐ 3de leerjaar
- ☐ 4de leerjaar
- ☐ 5de leerjaar
- ☐ 6de leerjaar

A Routedoelen

ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

- ☐ anderstalige nieuwkomer

Z Routedoelen

GEMEENSCHAPPELIJKE ZWEMDOELEN

- ☐ Watergewenners
- ☐ Overlevers
- ☐ Zwemmers

V Routedoelen

VLAAMSE GEBARENTAAL

- ☒ Fase 3
- ☒ Fase 4
- ☒ Fase 5
- ☒ Fase 6

✕ wis huidige filter ▼ maak dit mijn nieuwe standaardfilter ▼ gebruik mijn standaardfilter

Sluiten

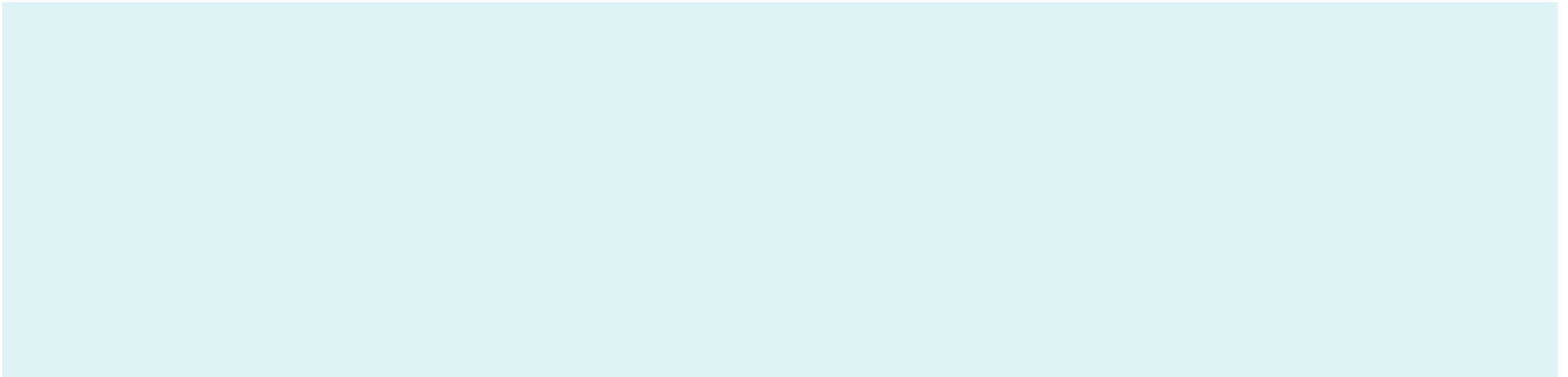
☐ 1.7.VF3.4 De leerling toont bereidheid tot gebaren.

☐ 1.7.VF3.5 De leerling beleeft plezier aan verhaaltjes/liedjes/versjes in Vlaamse Gebarentaal.

☐ 1.7.VF3.6 De leerling beleeft plezier bij gebaren.

Bekijk selectie

Inzoomen op de verschillende
domeinen van de discipline
Nederlands en communicatie

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	<i>Vlot en vloeiend lezen</i> Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	<i>Handschrift en digitale vaardigheden</i> Correct schrijven <i>Schrijven om te leren</i> Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, <i>presenteren</i> en <i>vertellen</i> Mondelinge interactievaardigheden	<i>Woordenschat</i> Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en <i>taalwetenschap</i>	<i>Interactie met literatuur</i> <i>Creatieve expressie en taal</i>	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

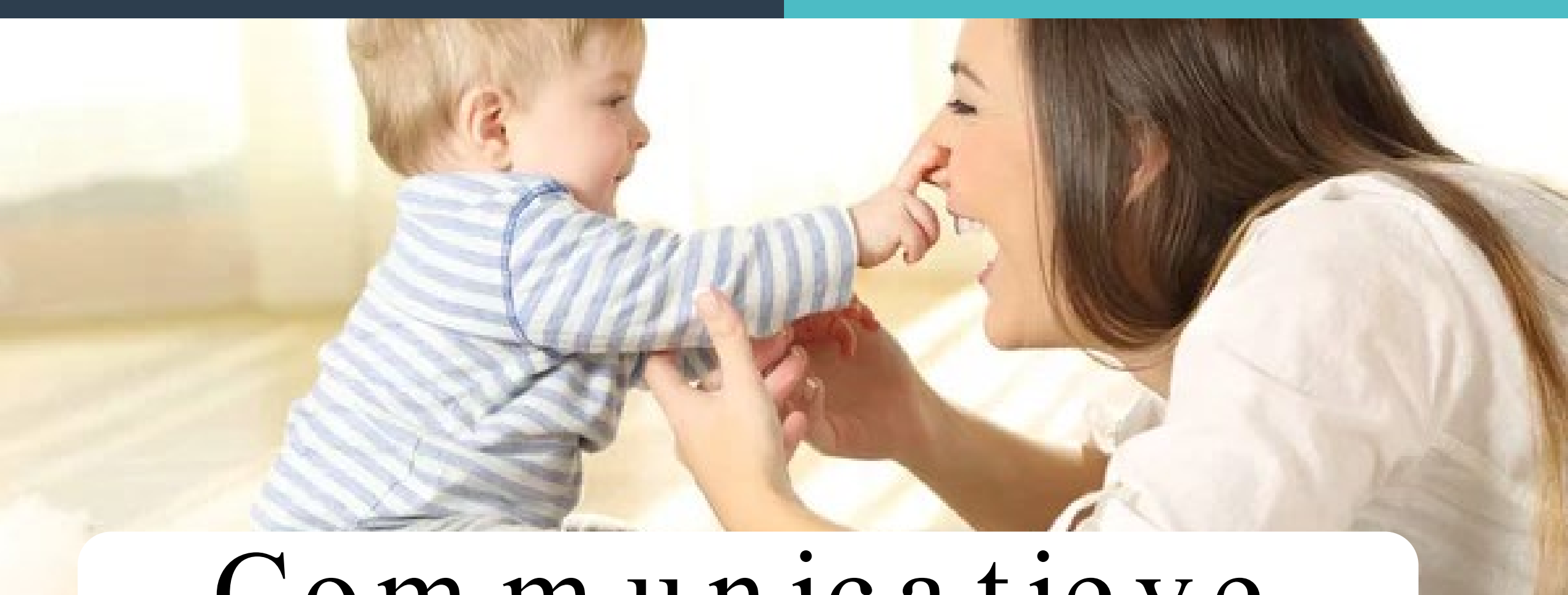
Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

A woman with glasses and a patterned sweater is sitting on the floor, reading a colorful picture book to a group of young children. The children are sitting around her, looking at the book with interest. The background shows a classroom setting with shelves and toys.

DOMEINEN

Communicatieve fundamenten

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht domein Communicatieve fundamente

Domein	Subdomein	Cluster	P	G						S			
				J K	K 2	K 3	L 1	L 2	L 3		L 4	L 5	L 6
Communicatieve fundamente	Sociale aandacht	Wederkerigheid	X										
		Gedeelde aandacht	X										X
		Intentionaliteit	X										
		Functionaliteit	X										
		Koppeling zien-horen	X										X
	Betekenisverlening	Sensatieniveau	X										
		Presentatieniveau	X										
		Representatieniveau	X										
	Communicatievormen	Sensatieniveau	X										
		Prestatieniveau	X										
Representatieniveau		X											

P= precurriculumdoelen

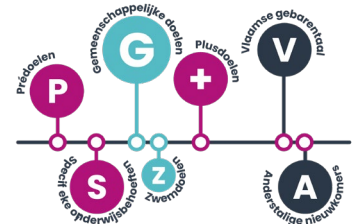
S= specifieke onderwijsbehoeften

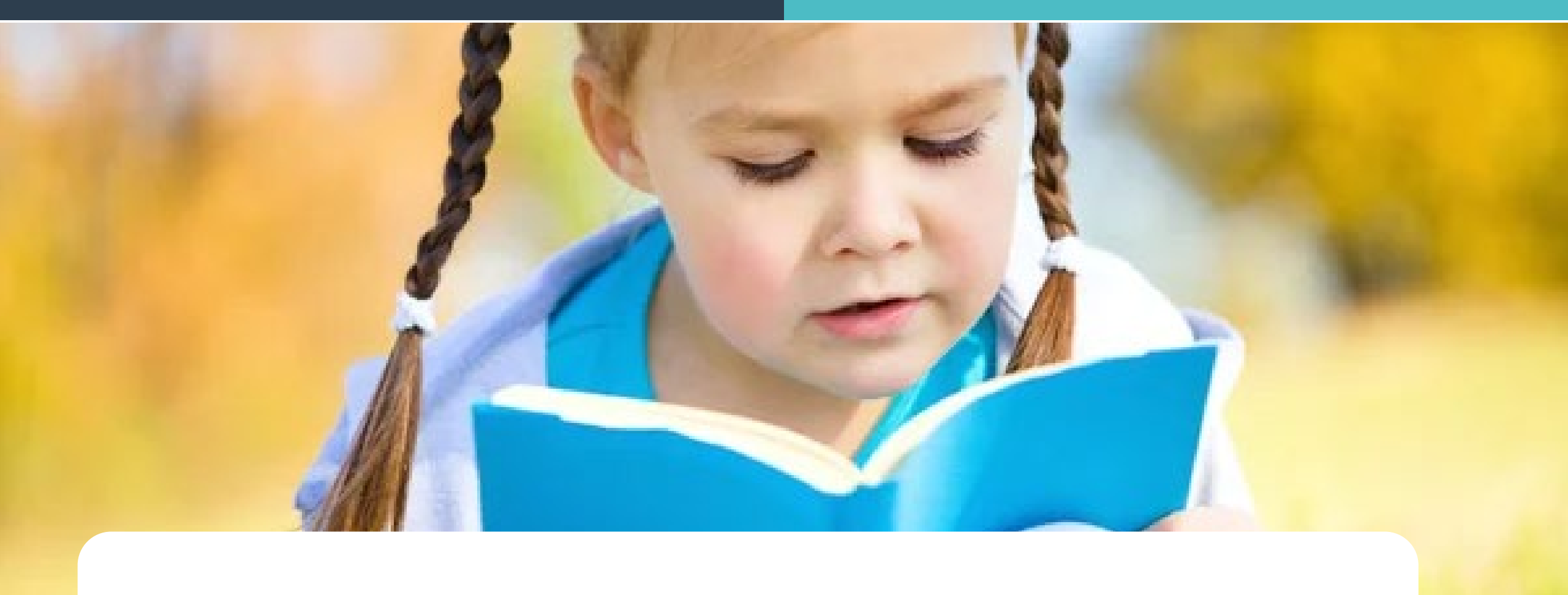
Communicatieve fundamente

- Geschreven voor leerlingen voor wie communiceren in het Nederlands niet evident is vanwege hun lage ontwikkelingsleeftijd of beperking
- Inzetten op het sociale aspect van communicatie
- Stimuleren van betekenisverlening en taalbegrip, en van ondersteunende en alternatieve communicatievormen, zodat leren en participatie mogelijk worden

Jaar/ fase	Domein	Subdomein	Doel
F2	Communicatieve fundamente	Betekenis-verlening	De leerling begrijpt dat vergelijkbare voorwerpen dezelfde functie of bedoeling hebben.

P-routedoelen (precurriculumdoelen): voor leerlingen met ontwikkelleeftijd van 0 tot 2,5 jaar

Lezen

- “nauwelijks bij stil hoeveel we elke dag lezen.
- Lezen = toegang tot informatie, helpt ons zelfstandig keuzes te maken en maakt actieve participatie aan de maatschappij mogelijk.
- Daarom is leren lezen zoveel meer dan een onderwijsdoel.
- Onderwijs essentieel om te leren lezen

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisoverlening Communicatievormen	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

[illegible]

Vlot en vloeiend lezen: van JK naar L6

- **Kleuteronderwijs**

Geluiden - rijmen en klankgroepen - klanken en letters

- **Lager onderwijs**

Klanken en letters - leesmoeilijkheden - morfologische opbouw - zinnen en teksten

**Iedereen werkt mee aan het leren lezen
van jongste kleuters tot 6de leerjaar.**

Klanken en letters expliciet v a n a f K2

Klanken en letters

2de kleuter (G)

De leerlingen kunnen een variatie aan letters herkennen (korte, lange, tweetekenslinkers en medeklinkers) door de bijhorende klank uit te spreken (klanktekenkoppeling). Vb.: n → “Dit is de /n/, de /n/ van *pan*.”

3de kleuter (G)

De leerlingen kunnen minimum 15 letters (korte, lange, tweetekenslinkers en medeklinkers) herkennen door de bijbehorende klank uit te spreken (klanktekenkoppeling).

1ste leerjaar (G)

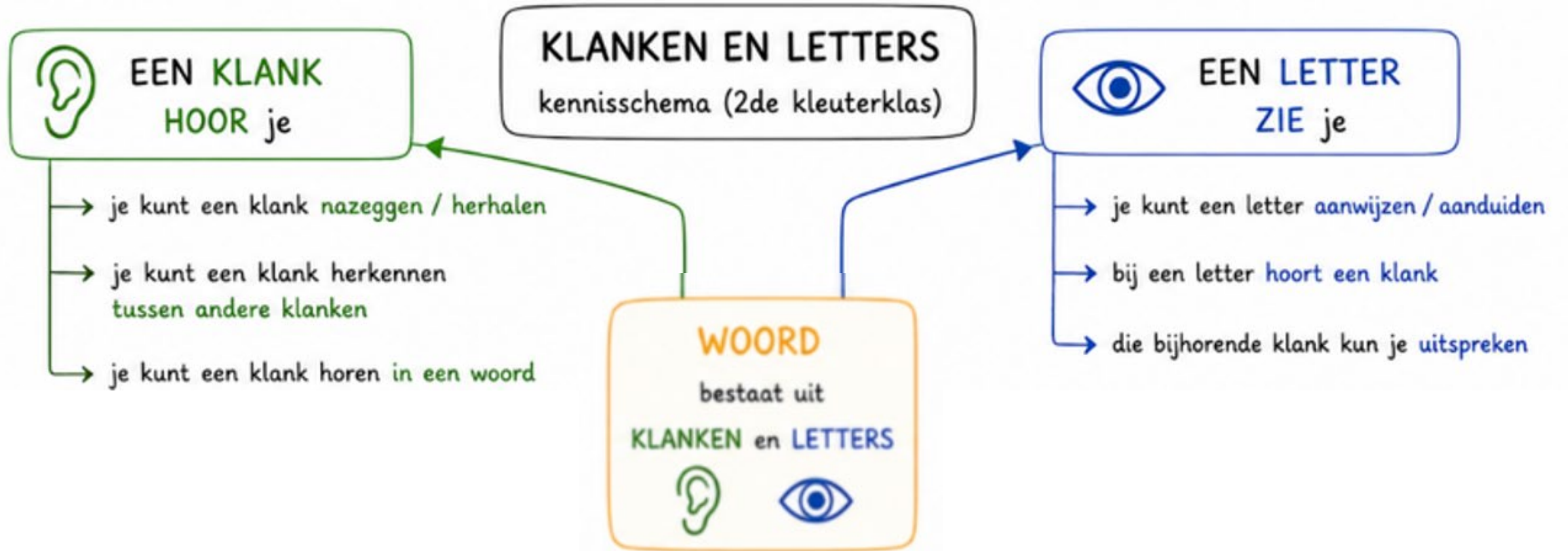
De leerlingen kunnen alle letters (korte klinkers, lange klinkers, tweetekenslinkers, medeklinkers) en lettercombinaties geautomatiseerd lezen.

**Een klank hoor je en spreek je uit.
Een letter zie je en schrijf je.**

Klanken en letters: uit het woordenschatdossier

Welke letters moeten we aanbrenge(n) in K2 en K3?

Uitstel is een gemiste kans, preventie is een evidentie!

Welke klanken brengen we betekenisvol aan in de kleuterschool?

→ Let wel: het gaat hier om een suggestie, binnen een betekenisvolle context kan je ook een moeilijkere klank eerder aanbrenge(n)

Starten met klanken die de kleuters: goed en lang kunnen horen, gemakkelijk kunnen uitspreken	Aangebrachte klanken herhalen + aanbrenge(n) van korte en stillere klanken
aa ee oo uu	e o a u i
oe ie	ui eu
m v z l	s p t w g f k

- **i** en **k** zijn voor kleuters een hele uitdaging, maar we zetten er in de tweede helft van de laatste kleuterklas expliciet op in omdat de kleuters ze al heel snel nodig hebben bij de leesstart in het eerste leerjaar. (**ik** lees gaat gemakkelijker dan **tom** leest)
- als je uit deze selectie klanken een keuze maakt en er expliciet, betekenisvol en speels mee omgaat, bied je de kleuters een sterke basis
- de klanken die hier niet werden opgenomen zijn voor kleuters moeilijk of zorgen mogelijk voor verwarring, indien één van die klanken zich opdringt vanuit een betekenisvolle context kan je er zeker mee aan de slag gaan
- voor kleuters die op vlak van klankbewustzijn wat extra uitdaging nodig hebben, kan je uiteraard ook meer of andere klanken aanbieden
- ga voor meertalige kleuters waar ze het moeilijk mee hebben niet uit de weg, het biedt hen net meer oefenkansen

Suggestie
van
letters

L1- L6: van letters lezen naar woorden lezen

Nieuwe leesmoeilijkheden worden systematisch toegevoegd

- boek → broek → broekzak
eerder geleerd + nieuwe moeilijkheden
- computer → computerprogramma → computerprogramma's
verschillende moeilijkheden komen samen

Er zitten heel wat leesmoeilijkheden in de verschillende clusters.

Overzicht clusters met leesmoeilijkheden

Domein	Subdomein	Cluster	P	JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	L6	S
Lezen	Globaal lezen												X
	Vlot en vloeiend lezen	Geluiden	X	X	X	X							
		Rijmen en klankgroepen		X	X	X	X	X					
		Klanken en letters			X	X	X	X					
		Klankzuivere km, mk, mkm woorden decoderen					X						
		Woorden eindigend op een klinker decoderen					X		X				
		Woorden met tweetekenslinkers decoderen					X	X					
		Woorden met lettergroepen aai, oei, ooi, eeuw, ieuw, uw decoderen					X	X					
		Woorden met ng, nk decoderen					X	X					
		Woorden met -ch, -cht decoderen					X	X					
		Woorden met meerdere medeklinkers vooraan, in het midden en achteraan decoderen					X						
		Woorden met een doffe klank decoderen					X	X	X	X			
		Woorden eindigend op -d, -b decoderen					X						
		Woorden decoderen die anders uitgesproken worden dan geschreven						X	X	X			
		Woorden met vrije klinkers ee, o, u, ie, i, oe, ai in een open of gesloten lettergreep decoderen						X					
		Woorden met voor- en achtervoegsels decoderen						X	X	X			
		Samenstellingen decoderen					X	X					
		Verkleinwoorden decoderen					X	X					
		Woorden met apostrof en trema decoderen							X	X			
		Leenwoorden decoderen							X	X			
		Verenkelen en verdubbelen					X	X					
		Inzicht in morfologische opbouw en leenwoorden					X	X	X	X	X	X	
		Zinnen en teksten lezen					X	X	X	X	X	X	

Clusters met leesmoeilijkheden

Overzicht clusters

Domein	Subdomein	Cluster	P	JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	L6	S
Lezen	Globaal lezen												X
	Vlot en vloeiend lezen	Geluiden	X	X	X	X							
		Rijmen en klankgroepen		X	X	X	X	X					
		Klanken en letters			X	X	X	X					
		Klankzuivere km, mk, mkm woorden decoderen					X						
		Woorden eindigend op een klinker decoderen					X		X				
		Woorden met tweetekenslinkers decoderen					X	X					
		Woorden met lettergroepen aai, oei, ooi, eeuw, ieuw, uw decoderen					X	X					
		Woorden met ng, nk decoderen					X	X					
		Woorden met -ch, -cht decoderen					X	X					
		Woorden met meerdere medeklinkers vooraan, in het midden en achteraan decoderen					X						
		Woorden met een doffe klank decoderen					X	X	X	X			
		Woorden eindigend op -d, -b decoderen					X						
		Woorden decoderen die anders uitgesproken worden dan geschreven						X	X	X			
		Woorden met vrije klinkers ee, o, u, ie, i, oe, ai in een open of gesloten lettergreep decoderen						X					
		Woorden met voor- en achtervoegsels decoderen						X	X	X			
									X	X			
		Leenwoorden decoderen							X	X			
		Verenkelen en verdubbelen					X	X					
		Inzicht in morfologische opbouw en leenwoorden					X	X	X	X	X	X	
		Zinnen en teksten lezen					X	X	X	X	X	X	

Cluster 'Inzicht in morfologische opbouw'

L1- L6: cluster 'Inzicht in morfologische opbouw'

OPSTAP leerroutes
voor iedereen

V1

Routedoelen en groepen (4)

▼ Nederlands en communicatie

▼ Lezen

Vlot en vloeiend lezen

Tekstbegrip

Tekstsoorten en
tekstconventies

^ Schrijven

TOELICHTING BIJ

1.2.GL3.16 De leerlingen kunnen woorden lezen met behulp van inzicht in de morfologische opbouw.

Morfologische opbouw verwijst naar het inzicht dat woorden zijn samengesteld uit kleinere betekenisvolle eenheden, zoals voor- en achtervoegsels, samenstellingen, afleidingen, verbuigingen en vervoegingen.

[Meer ondersteuning](#) ↗

Sluiten

Wat is
morfologische
opbouw?

Bekijk selectie

met behulp van inzicht in de
morfologische opbouw.

L1- L6 : cluster 'Inzicht in morfologische opbouw'

- *We kunnen leerlingen niet alle woorden leren lezen.*
- *We kunnen ze wel betekenisvolle delen leren herkennen.*

- **samenstelling** broek + zak → *broekzak*
- **afleiding** on + lees + baar → *onleesbaar*
- **verbuiging** mooi + e → *mooie*
- **vervoeging** werk + te → *werkte*

Overzicht clusters

Domein	Subdomein	Cluster	P	JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	L6	S
Lezen	Globaal lezen												X
	Vlot en vloeiend lezen	Geluiden	X	X	X	X							
		Rijmen en klankgroepen		X	X	X	X	X					
		Klanken en letters			X	X	X	X					
		Klankzuivere km, mk, mkm woorden decoderen					X						
		Woorden eindigend op een klinker decoderen					X		X				
		Woorden met tweetekenslinkers decoderen					X	X					
		Woorden met lettergroepen aai, oei, ooi, eeuw, ieuw, uw decoderen					X	X					
		Woorden met ng, nk decoderen					X	X					
		Woorden met -ch, -cht decoderen					X	X					
		Woorden met meerdere medeklinkers vooraan, in het midden en achteraan decoderen					X						
		Woorden met een doffe klank decoderen					X	X	X	X			
		Woorden eindigend op -d, -b decoderen					X						
		Woorden decoderen die anders uitgesproken worden dan geschreven						X	X	X			
		Woorden met vrije klinkers ee, o, u, ie, i, oe, ai in een open of gesloten lettergreep decoderen						X					
		Woorden met voor- en achtervoegsels decoderen						X	X	X			
							X	X					
							X	X					
									X	X			
									X	X			
		Leenwoorden decoderen							X	X			
		Verenkelen en verdubbelen					X	X					
		Inzicht in morfologische opbouw en leenwoorden					X	X	X	X	X	X	
		Zinnen en teksten lezen					X	X	X	X	X	X	

Cluster 'Zinnen en teksten lezen'

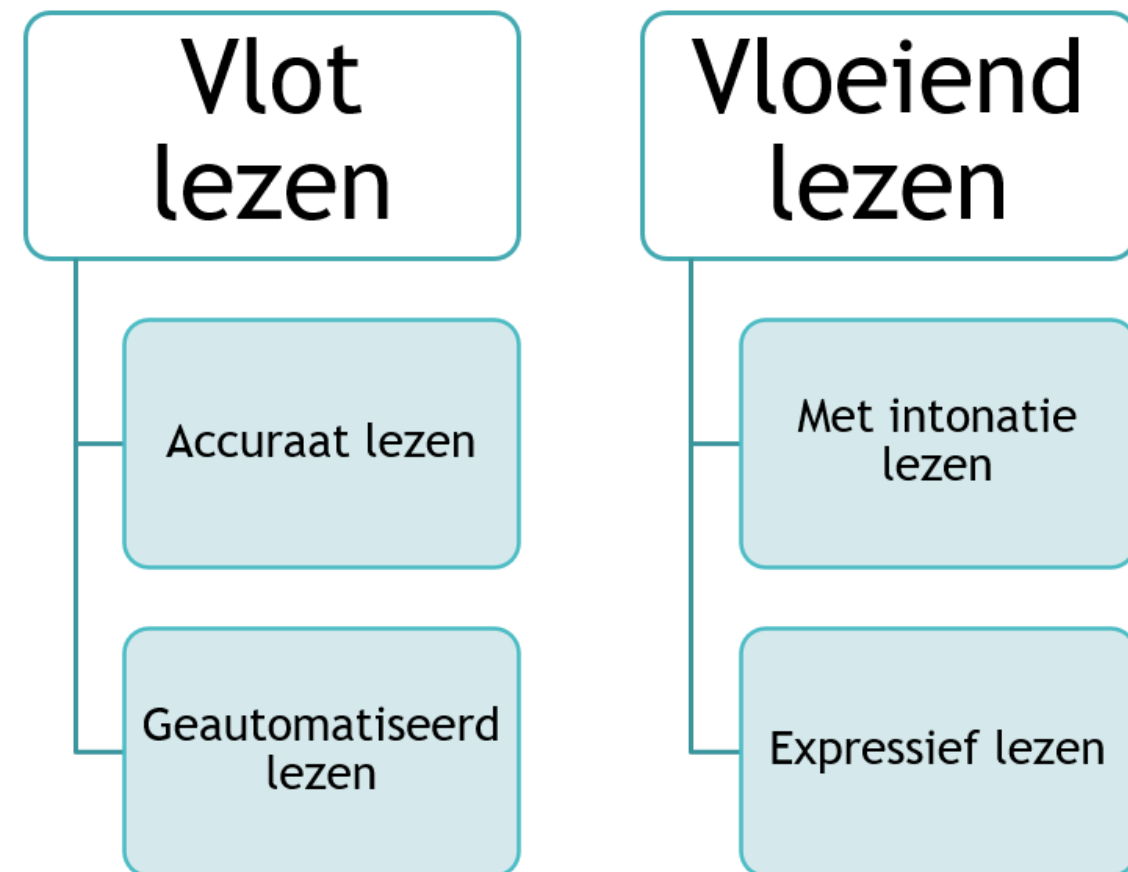
L1- L6: van woorden naar zinnen en teksten

Vlot en vloeiend lezen tot en met L6

Doorheen de leerjaren

- worden woorden en teksten complexer
- neemt de automatisering toe
- blijft oefenen met vlot en vloeiend lezen belangrijk

Vlot en vloeiend lezen ondersteunt tekstbegrip.

^ Nederlands en communicatie

^ Lezen

^ Schrijven

^ Mondelinge

Waar vind je
meer uitleg
over 'vlot
lezen'?

^ Wis

^ Wete

^ Aard

^ Gesch

^ Muzische vorming

^ Lichamelijke opvoeding en motoriek

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (5)

Weergaveopties

Q vlot lezen

Gefilterde resultaten (3)

Uitgebreide resultaten (4)

Alle resultaten (13)

Nederlands en communicatie

Lezen

Vlot en vloeiend lezen

Zinnen en teksten lezen

2de leerjaar (G)

☐ 1.2.GL2.23 De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat en geautomatiseerd **lezen (vlot lezen).**

3de leerjaar (G)

☐ 1.2.GL3.17 De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat en geautomatiseerd **lezen (vlot lezen).**

4de leerjaar (G)

☐ 1.2.GL4.10 De leerlingen kunnen accuraat en geautomatiseerd **lezen (vlot lezen).**

Nederlands en communicatie

Lezen

Schrijven

Mondelinge

Taalsy

Literat

Wiskunde

Wetenscha

Aardrijkskunde

Geschiedenis

Muzische vorming

Lichamelijke opvoeding en motoriek

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (5)

Weergaveopties

Q vlot lezen

TOELICHTING BIJ

1.2.GL2.23 De leerlingen kunnen een voor hen bestemde tekst accuraat en geautomatiseerd lezen (vlot lezen).

Met aandacht voor het voor-koor-duo-zelf-lezen.

Een voor hen bestemde tekst bevat de aangeleerde leesmoeilijkheden.

Accuraat lezen is correct lezen (zonder woorden of letters te verwisselen, te verwarren, te vervangen, om te keren, weg te laten, over te slaan, in een andere volgorde te lezen of toe te voegen).

Geautomatiseerd lezen is correct én direct lezen (zonder te haperen, te herhalen of onnodig te pauzeren).

- Geautomatiseerd lezen is niet hetzelfde als sneller lezen.
- Bij geautomatiseerd lezen worden letters en woorden snel en moeiteloos uit het langetermijngeheugen opgehaald waardoor het werkgeheugen minder wordt belast.

[Meer ondersteuning](#)

Sluiten

1.2.GL4.10

De leerlingen kunnen accuraat en geautomatiseerd **lezen (vlot lezen)**.

Wat is
vlot
lezen?

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Tekstbegrip: wat leren leerlingen met teksten doen?

De clusters maken zichtbaar welke leesprocessen leerlingen ontwikkelen:

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	
Lezen	Tekstbegrip		X									
		Expliciete informatie vinden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Verbanden leggen en afleiden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Teksten beoordelen					X	X	X	X	X	X
		Tekstinformatie gebruiken		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Het leerproces reguleren					X	X	X	X	X	X

Verbanden leggen en afleiden

- in een tekst
- tussen teksten onderling
- met je vakspecifieke kennis en voorkennis

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	
Lezen	Tekstbegrip		X									
		Expliciete informatie vinden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Verbanden leggen en afleiden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Teksten beoordelen					X	X	X	X	X	X
		Tekstinformatie gebruiken		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Het leerproces reguleren					X	X	X	X	X	X

Verbanden leggen en afleiden: JK

Verbanden leggen en afleiden

jongste kleuter (G)

☐	1.2.GJK.8	De leerlingen kunnen met ondersteuning expliciete verbanden binnen een tekst verwoorden: oorzaak, gevolg, probleem en oplossing.
☐	1.2.GJK.9	De leerlingen kunnen met ondersteuning verbanden leggen tussen voorgelezen teksten en hun vakspecifieke kennis en voorkennis.
☐	1.2.GJK.10	De leerlingen kunnen met ondersteuning de belangrijkste gebeurtenissen uit een verhaallijn in eigen woorden navertellen.

Verbanden leggen en afleiden: L4

Verbanden leggen en afleiden

- ☐ 1.2.GL4.16 De leerlingen kunnen informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen .
- ☐ 1.2.GL4.17 De leerlingen kunnen verbanden leggen tussen teksten en hun vakspecifieke kennis en voorkennis.

Verbanden leggen en afleiden: L6

Verbanden leggen en afleiden

- ☐ 1.2.GL6.6 De leerling kan expliciete en impliciete informatie uit de tekst combineren om tot een logische conclusie te komen.
- ☐ 1.2.GL6.7 De leerling kan verbanden leggen tussen teksten en zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.

Tekstinformatie gebruiken

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	
Lezen	Tekstbegrip		X									
		Expliciete informatie vinden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Verbanden leggen en afleiden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Teksten beoordelen				X	X	X	X	X	X	X
		Tekstinformatie gebruiken		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Het leerproces reguleren				X	X	X	X	X	X	X

Tekstinformatie gebruiken

taal:
unie

Leer werken met rijke teksten Zoek een rijke tekst Mijn profiel

[Home](#) | [Zoek een rijke tekst](#) | Krijgt een slak een nieuw huisje als zijn huisje kapot is?

<https://www.rijketeksten.org/zoek-rijke-tekst/krijgt-een-slak-een-nieuw-huisje-als-zijn-huisje-kapot>

Krijgt een slak een nieuw huisje als zijn huisje kapot is?

Auteur(s):	Onbekend
Uitgever:	Willem Wever
Jaar van verschijning:	2020

 Wat gebeurt met het huisje van een slak als het kapot is?

In deze webtekst lees je meer over de groei en de ontwikkeling van het slakkenhuis. Je leest over de groeilijnen, over het materiaal waar het huisje van gemaakt is, over wat er gebeurt bij beschadigingen aan het huisje en waarom een naaktslak dakloos is.

 Bekijk de rijke tekst

Niet lezen om te lezen, wel de informatie uit een tekst gebruiken om verder te spreken, te schrijven, te denken of te leren.

Tekstinformatie gebruiken

Tekstinformatie gebruiken	
2de kleuter (G)	
☐ 1.2.GK2.17	De leerlingen kunnen op basis van de voorgelezen tekst een mondelinge of schriftelijke boodschap produceren die aansluit bij het doel en de inhoud.
2de leerjaar (G)	
☐ 1.2.GL2.32	De leerlingen kunnen op basis van de (voor)gelezen tekst een mondelinge of schriftelijke boodschap produceren die aansluit bij het doel en de inhoud.
5de leerjaar (G)	
☐ 1.2.GL5.12	De leerlingen kunnen op basis van de tekst een mondelinge of schriftelijke boodschap produceren die aansluit bij het doel en de inhoud.

Geen verwijzing naar minimumdoelen.

Het leesproces reguleren

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	
Lezen	Tekstbegrip		X									
		Expliciete informatie vinden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Verbanden leggen en afleiden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Teksten beoordelen					X	X	X	X	X	X
		Tekstinformatie gebruiken		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Het leerproces reguleren					X	X	X	X	X	X

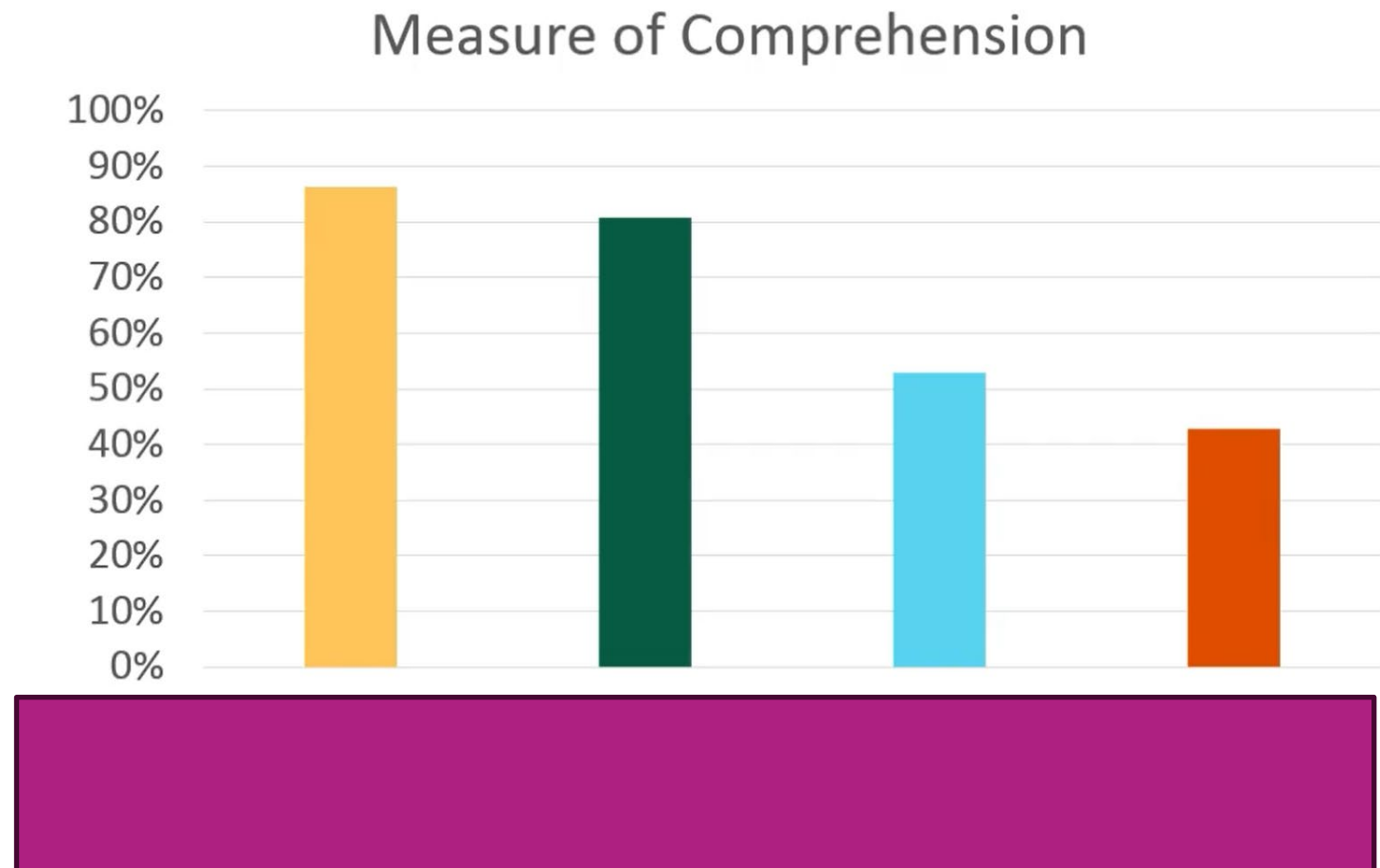
Het leesproces reguleren

	Opbouw cluster leesproces reguleren
L1-L3	De leerlingen kunnen zich met ondersteuning oriënteren op het lezen, tot begrip komen en het lezen bijsturen door aangeleerde leesstrategieën te gebruiken.
L4	De leerlingen kunnen zich oriënteren op het lezen, tot begrip komen en het lezen bijsturen door aangeleerde leesstrategieën te gebruiken.
L5	De leerlingen kunnen zich met ondersteuning oriënteren op het lezen, tot leesbegrip komen en het lezen bijsturen door indien nodig relevante leesstrategieën te selecteren en te gebruiken.
L6	De leerling kan zich oriënteren op het lezen, tot leesbegrip komen en het lezen bijsturen door indien nodig relevante leesstrategieën te selecteren en te gebruiken.

Belang van vakspecifieke kennis en voorkennis voor tekstbegrip

Op welke manier schaal je deze groepen in?

- Zwakke lezer en veel voorkennis over baseball.
- Zwakke lezer en weinig voorkennis over baseball.
- Sterke lezer en veel voorkennis over baseball.
- Sterke lezer en weinig voorkennis over baseball.

[The Baseball Study by Recht and Leslie - YouTube](#)

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievorm	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht opbouw Tekstsoorten en tekstconventies

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S	
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5		L6
Lezen	Tekstsoorten en tekstconventies		X										
		Tekstsoorten		X	X	X	X	X	X	X	X		
		Tekstconventies		X	X	X	X	X	X	X	X		

Clusters Tekstsoorten - Tekstconventies

Beperkt aantal doelen – doorheen de jaren opgebouwd en herhaald

Tekstsoorten	Tekstconventies
Doel van een tekst	• lees- en schrijfrichting
• onthouden / informeren	• tekst en beeld
• genieten	• Interpunctie
• overtuigen	• (tussen)titels en alinea's
• handelen / instrueren	• structuuraanduiders, tabellen, figuren ...

Bij lezen

→ helpen om teksten te herkennen, begrijpen en beoordelen

Bij schrijven

→ helpen om teksten doelgericht op te bouwen en vorm te geven

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	Communicatieve fundamenteën	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	Vlaamse gebarentaal
Sub-domeinen	Sociaal aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht subdomein Globaal lezen

Domein	Subdomein	Cluster	P	G									S
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	L6	
Lezen	<i>Globaal lezen</i>												X

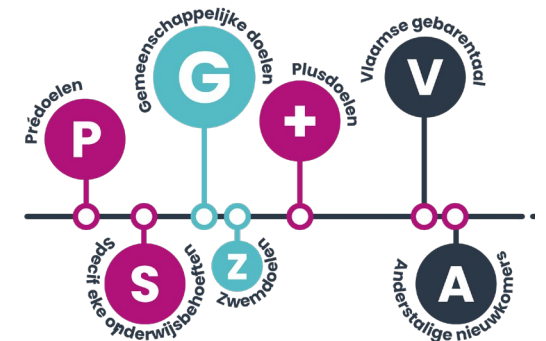
F5 - doelen: fase 5 voor leerlingen met een ontwikkelingsleeftijd 1ste tot en met 4de leerjaar

De S-doelen zijn bedoeld voor leerlingen die **op dat moment niet tot het aanvankelijk lezen van letters, woorden en teksten komen** en daarom een andere toegang tot schriftelijke boodschappen nodig hebben.

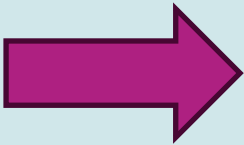
Via pictogrammen, symbolen, foto's, herkenbare woordbeelden, ... leren zij boodschappen als geheel herkennen en begrijpen.

Voor sommige leerlingen is globaal lezen een blijvende leesvorm.
Voor anderen vormt het een opstap naar het leren lezen op latere leeftijd.

Globaal lezen: verschillende benamingen zoals functioneel lezen, maatschappelijk lezen, picto lezen, ...

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen 	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

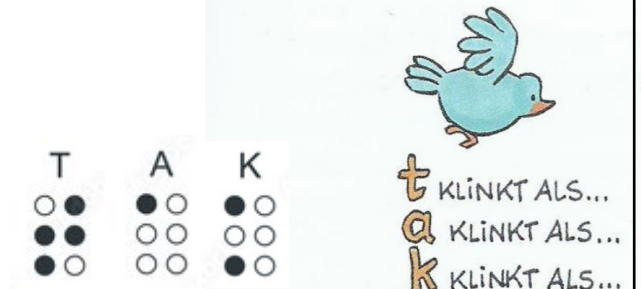
Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

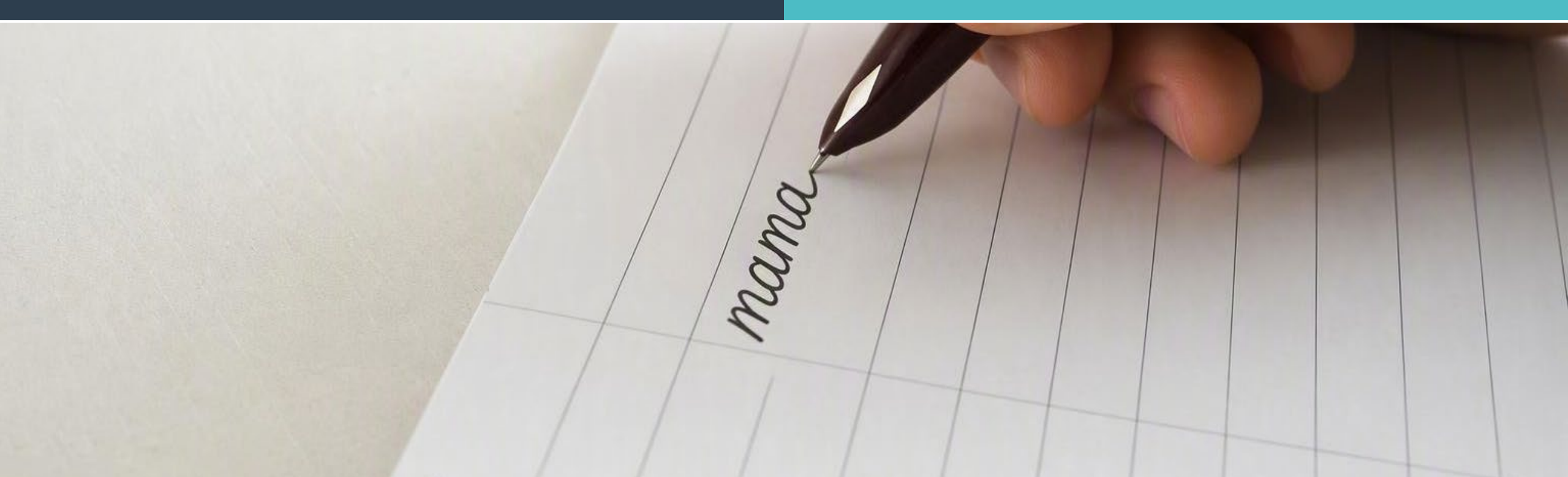
Overzicht subdomein Braille: lezen en schrijven

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S	
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5		L6
Lezen	Braille	Tactiele leesvoorwaarden											X
		Leestechniek											X
		Lezen											X

S-doelen voor braille: technisch leren lezen met de vingers

S-doelen	G-doelen
Alleen de klank-tekenkoppeling is specifiek voor braille.	De verdere leesontwikkeling volgt de gemeenschappelijke doelen.
 T A K t KLINT ALS... a KLINT ALS... k KLINT ALS...	 t-a-k... VOLGORDE ONTHOUDEN t-a-k-> AAN ELKAAR PLAKKEN tak BETEKENIS KOPPELEN

Figuur 2.5 Stappen om een woord te decoderen (gebaseerd op Houtveen, Smits & Brokamp, 2010)

mama

Schrijven

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Globaal lezen vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht opbouw Handschrift en digitale vaardigheden

Domein	Subdomein	Cluster	P	G										S
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	L6		
Schrijven	Handschrift en digitale vaardigheden		x											x
		Pengreep		x	x	x	x	x						
		Schrijfhouding			x	x	x	x						
		Schrijfrichting			x	x								
		Lijnen, vormen en schrijfpatronen			x	x								
		Kleuren en arceren		x	x	x								
		Cijfers en rekestekens schrijven					x							
		Letters, woorden, zinnen en leestekens schrijven					x	x	x	x				
		Kantlijn en witruimtes					x	x	x	x				
		Vlotte schrijftechniek										x	x	
										x	x			

Toewerken naar een dynamische pengreep

Wat is een dynamische pengreep?

TOELICHTING BIJ

1.3.GK3.2 De leerlingen kunnen een dynamische pengreep hanteren.

Een dynamische pengreep is een pengreep waarbij de schrijfbeweging uit de vingers komt en niet statisch blijft.

[Meer ondersteuning](#)

Sluiten

Eén cluster uitvergroot: kantlijn en witruimtes

L1	De leerlingen kunnen de kantlijn herkennen.
L1	De leerlingen kunnen hun tekst rechts van de kantlijn beginnen.
L2	De leerlingen kunnen een witregel laten tussen verschillende opdrachten.
L3	De leerlingen kunnen witruimte gebruiken om hun werk overzichtelijk en leesbaar te maken.
L4	De leerlingen kunnen de kantlijn en witruimtes hanteren in schriften .

Samenhang tussen Handschrift en Tekstconventies – L2 en L3

1.3.GL3.4 De leerlingen kunnen witruimte gebruiken om hun werk overzichtelijk en leesbaar te maken. ✕

Directe samenhang

Gelinkt minimumdoel

- ☐ 1.2.GL2.37 De leerlingen kunnen met ondersteuning tonen dat ze de volgende tekstconventie begrijpen: gebruik van witruimtes.

voor

2de leerjaar (G)

Nederlands en communicati...

Lezen

Tekstsoorten en tekstconv...

- ☐ 1.3.GL3.4 **De leerlingen kunnen witruimte gebruiken om hun werk overzichtelijk en leesbaar te maken.**

3de leerjaar (G)

Nederlands en communicati...

Schrijven

Handschrift en digitale v...

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstsoorten en tekstconventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht opbouw Correct schrijven

Domein	Subdomein	Cluster	P	G										S
				JK	K 2	K 3	L 1	L 2	L 3	L 4	L 5	L 6		
Schrijven	Correct schrijven	Spellingbewustzijn					x	x	x	x	x	x		
		Woorden met een hoofdletter spellen					x	x	x	x	x			
		Klankzuivere km, mk, mkm woorden spellen					x							
		Woorden eindigend op een klinker spellen					x		x					
		Woorden met tweetekensklanken spellen					x	x		x				
		Woorden met lettergroepen aai, oei, ooi, eeuw, ieuw, uw spellen						x	x	x				
		Woorden met ng, nk spellen						x		x				
		Woorden met -ch, -cht, -g, -gt spellen						x	x	x				
		Woorden met meerdere medeklinkers vooraan, in het midden en achteraan spellen						x		x				
		Woorden met een doffe klank spellen					x	x	x	x		x		
		Woorden eindigend op -d, -t, -p, -b spellen						x		x				
		Woorden spellen die anders uitgesproken worden dan geschreven							x		x	x		
		Woorden met vrije klinkers ee, o, u, ie, i, oe, ai in een open of gesloten lettergreep spellen									x	x		
		Woorden met voor- en achtervoegsels spellen						x	x	x	x	x		
		Samenstellingen spellen						x	x	x				
		Verkleinwoorden spellen						x	x	x		x		
		Meervouden spellen						x		x		x		
		Afkorting, letterwoorden en initiaalwoorden spellen										x		
		Woorden met koppelteken, apostrof, trema en accent spellen									x	x		
		Leenwoorden spellen									x	x		
		Verenkelen en verdubbelen						x	x	x				
		Werkwoorden spellen						x	x	x	x	x		
		Zinnen en teksten schrijven						x	x	x	x	x		

Correct schrijven: van L1 tot L6

Spellen = een woord uit het hoofd correct schrijven op papier

Van L1 tot L6

- nieuwe spellingmoeilijkheden komen erbij
- eerder geleerde spellingmoeilijkheden blijven terugkomen
- verschillende moeilijkheden komen samen in één woord
- aangeleerde spelling wordt toegepast in zinnen en teksten

Bijvoorbeeld: boek → broek → broekzak

De woorden worden steeds complexer.

Samenhang lees- en schrijfmoeilijkheden

Soms in hetzelfde leerjaar

- **L1 – Vlot en vloeiend lezen:** De leerlingen kunnen een- en tweelettergrepige woorden met tweetekenklinkers **ie, oe, eu, ui decoderen**.
- **L1 – Correct schrijven:** De leerlingen kunnen frequente eenlettergrepige woorden met tweetekenklanken **ei, ij, ou, au, ie, oe, eu, ui zonder medeklinkercluster spellen**.
- bv. 'boek' lezen ↔ 'boek' spellen

Soms eerst lezen, later spellen

- **L3 – Vlot en vloeiend lezen:** De leerlingen kunnen woorden met **c uitgesproken als /s/ decoderen**.
- **L5 – Correct schrijven:** De leerlingen kunnen woorden met **/s/ als c geschreven spellen**.
- bv. cent – citroen – procent

Kunnen lezen betekent niet automatisch dat we verwachten dat een leerling de moeilijkheid al uit het hoofd kan spellen.

Spellingbewustzijn

ook de eigen spelling bewaken

	Opbouw cluster spellingbewustzijn
L1-L4	Na feedback van de leraar spelfouten verbeteren
	Na feedback van de leraar schriftelijk werk controleren met behulp van bronnen
L5	Reflecteren over het spellinggedrag
	Op vraag van de leraar schriftelijk werk controleren met behulp van bronnen
L6	Reflecteren over het spellinggedrag
	Schriftelijk werk controleren met behulp van bronnen

Van ondersteuning door de leraar naar steeds zelfstandiger controleren en reflecteren.

Mogelijke bronnen: enkele voorbeelden

taal:
unie

woordenlijst.org

Spellingregels Taaladvies Meer weten

Zoek een woord

gemakkelijk

Kies woordsoort(en)
☒ Bijvoeglijk naamwoord ☐ Bijwoord ☐ Telwoord ☐ Tussenwerpsel ☐ Voegwoord
☐ Voornaamwoord ☐ Voorzetsel ☐ Werkwoord ☐ Zelfstandig naamwoord ☐ Overig

gemakkelijk - /ɣə'makələk/
bijvoeglijk naamwoord / bijwoord

Zie ook:
• Taaladvies

stellende trap

gemakkelijk [ge-mak-ke-lijk]
gemakkelijke [ge-mak-ke-lij-ke]
(iets) **gemakkelijks** [ge-mak-ke-lijks]

vergroten trap

gemakkelijker [ge-mak-ke-lij-ker]
gemakkelijker [ge-mak-ke-lij-ke-re]
(iets) **gemakkelijkers** [ge-mak-ke-lij-kers]

overtreffende trap

gemakkelijkst [ge-mak-ke-lijkt]
gemakkelijkste [ge-mak-ke-lij-ke-ste]

<https://www.woordenlijst.org/>

taal:
unie

woordenlijst.org

/instituut voor de
Nederlandse taal/

© Nederlandse Taalunie, alle rechten voorbehouden.
Suggesties of vragen? Stuur een e-mail naar info@taalunie.org
Meer weten over taal? Kijk op www.taalunie.org of www.taaladvies.net

Woordenboeken, werkwoordschema, eigen (dictee)schrift...

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten e conventies B it	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht opbouw Schrijven om te leren Schrijven om te delen

Domein	Subdomein	Cluster	P	G										S
				JK	K 2	K 3	L 1	L 2	L 3	L 4	L 5	L 6		
Schrijven	Schrijven om te leren			x	x	x	x	x	x	x	x	x		
	Schrijven om te delen	Zich oriënteren op het schrijven		x	x	x	x	x	x	x	x	x		
		Tot schrijven komen		x	x	x	x	x	x	x	x	x		
		Het schrijven bijsturen					x	x	x	x	x	x		

Schrijven met een ander doel

Schrijven om te leren	Schrijven om te delen
Schrijven helpt mij om te leren:	Ik schrijf een boodschap voor iemand:
• Informatie vastleggen	• iets meedelen
• Informatie ordenen	• Informeren
• Informatie verwerken	• Communiceren
bv. kernwoorden, schema, aantekeningen	bv. uitnodiging, boodschap, tekst

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en conventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Schrijven om te leren: van JK tot L6

- **Kleuters**

tekenen, krabbels, symbolen, letter- en cijfervormen
→ ideeën en gebeurtenissen vastleggen

- **L1 – L3**

kernwoorden, schema's, eenvoudige lijstjes
→ informatie vastleggen en ordenen
→ korte samenvattingen

- **L4 – L6**

samenvatten → kernidee, argumenten en relevante details
gestructureerde aantekeningen maken

**Van eenvoudig vastleggen → naar steeds zelfstandiger
ordenen en verwerken van informatie.**

Schrijven om te leren - voorbeeld

Kleuters

tekenen, krabbels, symbolen, letter- en cijfervormen

→ ideeën en gebeurtenissen vastleggen

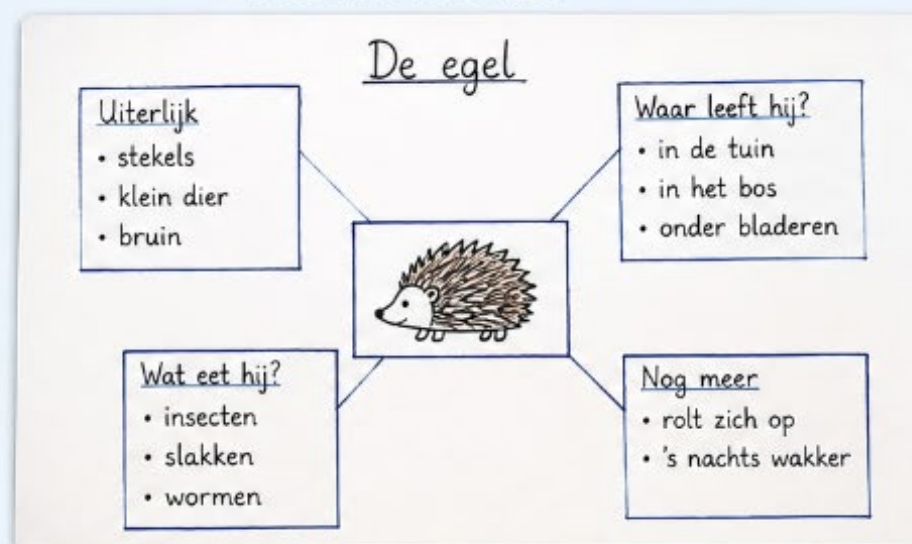

Lager onderwijs (L1 - L3)

kernwoorden, schema's, eenvoudige lijstjes

→ informatie vastleggen en ordenen

→ korte samenvattingen

De leerling ordent de informatie met kernwoorden in een eenvoudig schema.

Schrijven om te leren ≠ correct schrijven

Bij jonge leerlingen kan informatie bijvoorbeeld worden **overgeschreven** om ze vast te leggen.

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Globaal lezen Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Schrijven om te delen

1. Zich oriënteren op het schrijven

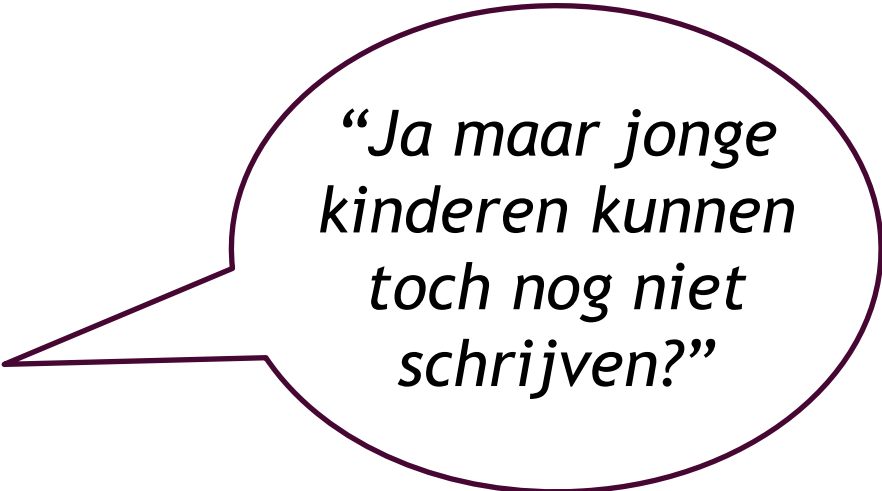
- **Wat wil ik zeggen? Aan wie? Met welk doel?**
- Ideeën verzamelen, verwoorden en ordenen
→ nadenken over inhoud, doel en publiek

2. Tot schrijven komen

- **Hoe zet ik mijn boodschap op papier?**
- Een boodschap vastleggen
→ gedachten omzetten in zinnen
→ een samenhangende tekst schrijven

3. Het schrijven bijsturen

- **Staat er wat ik wil zeggen? Kan het beter?**
- Herlezen en bijsturen
→ steeds kritischer en zelfstandiger

“Ja maar jonge kinderen kunnen toch nog niet schrijven?”

De clusters blijven terugkomen. Wat we binnen elke stap verwachten, wordt steeds complexer.

Tot schrijven komen

JK

De leerlingen kunnen met ondersteuning door middel van tekenen en/of krabbels een schriftelijke boodschap vastleggen.

K2 – K3

De leerlingen kunnen door middel van tekenen, krabbels, symbolen, letter- of cijfervormen een schriftelijke boodschap vastleggen.

L1

De leerlingen kunnen gezamenlijk gezochte zinnen overschrijven.

De leerlingen kunnen met ondersteuning schrijven wat ze willen zeggen door gedachten op papier te zetten in enkelvoudige zinnen.

Van een boodschap vastleggen → naar gedachten omzetten in geschreven taal

L1: van gedachte naar geschreven boodschap

Schrijf deze zin
over op je
uitnodiging.

Lees de zin na.
Wil je nog iets
toevoegen?

Ik zou graag
willen dat mijn
ouders naar het
schoolfeest
komen.

Hoe maak ik een
goede zin van
deze gedachte?

Mondeling
taalgebruik

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht opbouw Mondeling taalgebruik

[illegible]

Mondeling taalgebruik: wie doet wat?

Subdomein	Rol van de leerling	
Luisterbegrip	Luisteraar	
Spreeken, presenteren en vertellen	Spreeker	
Mondelinge interactievaardigheden	Spreeker én luisteraar	 ↔

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	 Digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

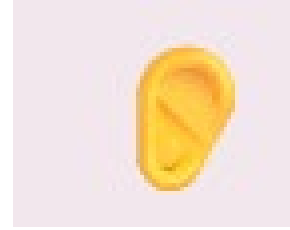
Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Wat houdt dit in voor JK tot K3?

Domein	Subdomein	Cluster	P	G										S	
				JK	K 2	K 3	L 1	L 2	L 3	L 4	L 5	L 6			
Mondeling taalgebruik	Luisterbegrip		X	X	X	X									X
	Expliciete informatie vinden					X	X	X	X	X	X				
	Verbanden leggen en afleiden					X	X	X	X	X	X				
	Teksten beoordelen					X	X	X	X	X	X				
	Tekstinformatie gebruiken					X	X	X	X	X	X				

JK - K3 : Luisterbegrip

Geen aparte cluster, enkel doelen:

- Met aandacht luisteren
- Gepast reageren op vragen en instructies
- Zelf vragen stellen om meer informatie te krijgen en om te controleren of ze de boodschap begrepen hebben
- Reageren op een voorgelezen verhaal

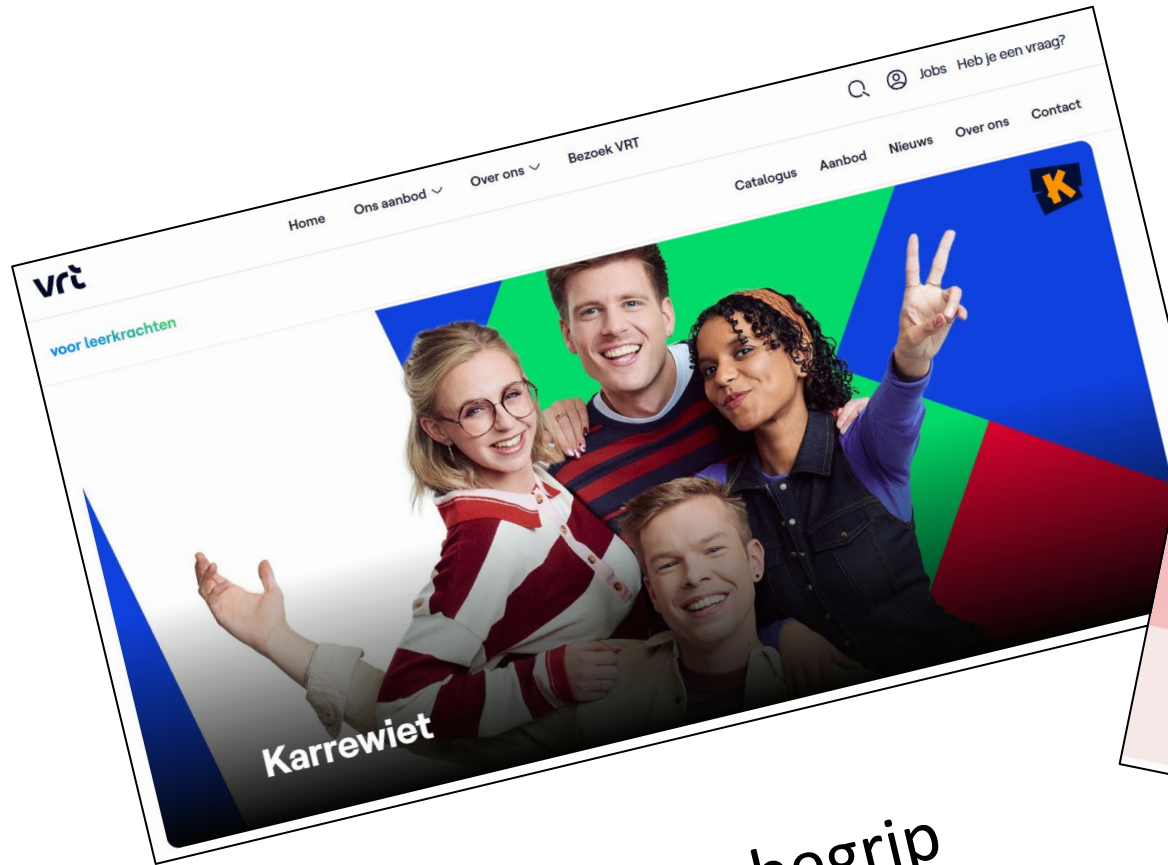
De doelen worden herhaald.

Samenhang tekstbegrip en luisterbegrip

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S
				J K	K 2	K 3	L 1	L 2	L 3	L 4	L 5	
Lezen	Tekstbegrip		X									
		Expliciete informatie vinden		X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Verbanden leggen en afleiden		X	X	X	X	X	X	X	X	
		Teksten beoordelen				X	X	X	X	X	X	
		Tekstinformatie gebruiken		X	X	X	X	X	X	X	X	
		Het leerproces reguleren					X	X	X	X	X	

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S	
				J	K	K	L	L	L	L	L		
				K	2	3	1	2	3	4	5		6
Mondeling taalgebruik	Luisterbegrip		X	X	X	X							X
		Expliciete informatie vinden					X	X	X	X	X	X	
		Verbanden leggen en afleiden					X	X	X	X	X	X	
		Teksten beoordelen					X	X	X	X	X	X	
		Tekstinformatie gebruiken					X	X	X	X	X	X	

Het kanaal is anders!

Karrewiet: luisterbegrip

Wikikids: tekstbegrip

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	Vlaamse gebarentaal
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

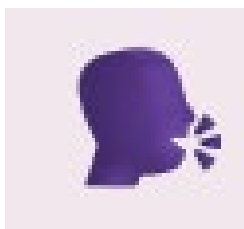
Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht opbouw Spreken, presenteren en vertellen

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S	
				JK	K 2	K 3	L 1	L 2	L 3	L 4	L 5		L 6
Mondeling taalgebruik	Spreken, presenteren en vertellen	Zich oriënteren op het spreken					x	x	x	x	x	x	
		Tot spreken komen		x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		Het spreken bijsturen					x	x	x	x	x	x	

JK – K3: Spreken, presenteren en vertellen

**Mondeling taalgebruik is niet zomaar veel laten praten.
Ook spreken vraagt kennis die we expliciet opbouwen.**

3de kleuter (G)			
☐	1.4.GK3.5	De leerlingen kunnen verstaanbaar spreken met aandacht voor uitspraak van klanken, klankcombinaties en volume.	
☐	1.4.GK3.6	De leerlingen kunnen bij het spreken mededelende, vragende en samengestelde zinnen hanteren.	
☐	1.4.GK3.7	De leerlingen kunnen gedachten en gebeurtenissen formuleren met een aanzet tot volgorde en tonen hierbij een aanzet tot het gebruik van structuuraanduiders (verwijs, verbindings- en signaalwoorden).	⋮
☐	1.4.GK3.8	De leerlingen kunnen in een vertrouwde omgeving over een zelfgekozen onderwerp vertellen.	

→ Deze doelen gaan over de vorm van het spreken
waarover verteld wordt, vind je in verschillende disciplines.

Overzicht opbouw Spreken, presenteren en vertellen

Domein	Subdomein	Cluster	P	G									S
				JK	K 2	K 3	L 1	L 2	L 3	L 4	L 5	L 6	
Mondeling taalgebruik	Spreken, presenteren en vertellen	Zich oriënteren op het spreken					x	x	x	x	x	x	
		Tot spreken komen		x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		Het spreken bijsturen					x	x	x	x	x	x	

<https://vimeo.com/1061202622>

Samenhang Spreken, presenteren en vertellen én Schrijven om te delen

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S	
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5		L6
Mondeling taalgebruik	Spreken, presenteren en vertellen	Zich oriënteren op het spreken					X	X	X	X	X	X	
		Tot spreken komen		X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Het spreken bijsturen					X	X	X	X	X	X	

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S	
				JK	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5		L6
Schrijven	Schrijven om te delen	Zich oriënteren op het schrijven		X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Tot schrijven komen		X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Het schrijven bijsturen					X	X	X	X	X	X	

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Mondelinge interactievaardigheden: de leerling als luisteraar én spreker

Opbouw	Mondelinge interactie
Kleuterschool	Deelnemen aan een gesprek • luisteren en reageren • een beurt nemen en geven • vragen stellen • standaardformules gebruiken
Lagere leerjaren	Doelgericht deelnemen aan gesprekken en overleg • informatie, ideeën en een mening inbrengen • reageren op wat anderen zeggen
Oudere leerlingen	Voortbouwen op ideeën van anderen • standpunten met elkaar verbinden • argumenten bevragen en nuanceren • bijdragen aan een gezamenlijke conclusie

Mondeling taalgebruik begint als primaire kennis, maar op school wordt deze primaire kennis expliciet verdiept.

Ta a l s y s t e e m e n
t a a l g e b r u i k

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht opbouw Woordenschat

[illegible]

Woordenschat in het leerplan

Welke begrippen moeten leerlingen kennen?

Bij het **subdomein woordenschat** vind je niet terug welke begrippen de leerlingen allemaal moeten kennen.

Deze woorden staan verspreid over de '**kennen**'-doelen in het hele leerplan en in de verschillende disciplines.

K e n n e n - w e t e n - k u n n e n

- **De leerlingen kennen** (de begrippen)... = de leerling gebruikt deze begrippen actief
- **De leerlingen weten** ... = de leerling begrijpt het concept
- **De leerlingen kunnen** ... = beheersing volgens het handelingswerkwoord zoals classificeren, verwoorden, tonen...

Be g r i p p e n l i j s t b i j d e d i s c i p l i n e s

Katholieke Onderwijs Vlaanderen									
Onderzoek en ontwikkeling									
Klas en school									
Nederlands en communicatie - begrippen kleuter en lager onderwijs - kennen									
Doelen	Subdoelen	Cluster	inhouds- kategorie	K2	K3	Time	3de	3de	4de
Lezen	Vlot en vloeiend lezen	Geduiden							
		Rijmen en klankspellen Klanken en letters							
	Tekstbegrip	Woorden lezen							
		Zinnen en teksten lezen							
		Ervaren vermaide informatie vinden							
		Verbanden leggen							
	Tekstsoorten en tekstconventies	Tekstevaluatie							
		Tekstformaat gebruiken Het leesproces reguleren Conventies en kenmerken van teksten Soorten teksten							
Doelen	Subdoelen		algemene kategorie	K2	K3	Time	3de	3de	4de
Schrijven	handchrift en digitale vaardigheden	/							
	Correct schrijven	spellingbewustzijn in woorden schrijven Zinnen en teksten schrijven							
	Schrijven om te leren schrijven om te delen	/							
		Zich oriënteren op het schrijven Tot schrijven komen Het schrijven bijsturen							

Domein	Subdomein	Jongste kleuters	K2	K3	1ste	2de	3de	4de	5de
sondering taalgebruik	Luisterbegrip / Explicit vermeide informatie vinden verbanden zinnen Tekstevaluatie Tekstinformatie gebruiken zich oriënteren op het spreken Tot spreken komen Het spreken bijtunen /								
Taalystroom en taalgebruik	sondering interactie- vaardigheden woorden- schat /					-het synoniem	-het antoniem	-de trage vergelijking -het figuur taalgebruik	
	Taalystroom (klanken, spelling, grammatica)	klanken	-het woord	-het rijm -het woorddeel -de klank -de letter	-de klankgroep -de klanker -de medeklinker	-de klanker -de medeklinker -het alfabet -de komma -het dubbel punt -de zin -de spatie	de uitspraak: -de korte klanker -de lange klanker -de tweetekensklanker		
	Spelling				-het punt -het vraagteken -het uitroepteken -de zin -de spatie				
	Zinnen en zinndeelen				-de zin	de soorten zinnen: -de mededelende zin -de vragende zin -de uitroepende zin	-het zinndeel	-de persoon -het onder -het gezeg	
	Woordvorming					de woordvorming: -de samenstelling -het verkleinswoord -het enkelvoud			
	Woordsoorten					de woordsoort: -het zelfstandig naamwoord -het lidwoord	de woordsoort: -het voornaamwoord -het telwoord	de woordsoort: -het voorzetsel -het voegwoord	de woordsoort: -het voornaamwoord
	Werkwoorden en werkwoords- tijden							-de voltooid deelwoord	de werkwoordtijden: -de toekomstige tijd
	Inzichten taalystroom /								
Taalgebruik en taalweten- schap							het communicatie- model	de non-verbale communicatie	het communicatiemodel: -het doel -het medium

Domein	Subdomein	Kleuters van literatuur	Jongste kleuters
Literatuur	Interactie met literatuur	Kiezen van literatuur Lezen van literatuur	
	Reageren op literatuur Experimenten met taal Beleven van taal		

KATHOLIEK
ONDERWIJS
VLAANDEREN

OPSTAP
leerkrachten voor school

								-de zender -de ontvanger -de mimiek -de boodschap -het kanaal	-de intonatie -de mimiek -de lichaamstaal het basisregister -formeel -informeel -de vaktaal -de jongertaal	-het effect	-de tussentaal -de vreemde taal
Domein	Subdomein	Kleuren van literatuur	Jongste bleaeters	K2	K3	1ste	2de	3de	4de	5de	6de
Literatuur	Interactie met literatuur	Kleuren van literatuur Lezen van literatuur	-de titel -de kaft	-de auteur -de illustrator			-het personage -het/de plot - de belangrijkste gebeurtenissen -de plaats	-het hoofdpersonage	-het thema	-de tijd -de context	-het vertelperspectief: de ik-verteller
	Creative expressie in taal	Reageren op literatuur Experimenteren met taal Beleven van taal									

De begrippenlijst bevat enkel de begrippen die horen bij de doelen:
De leerlingen kennen (de begrippen)...

Woordenschat is meer dan deze begrippenlijsten:

Woordenschatdossier op PRO.site: school- en instructietaal

Overzicht van instructiewerkwoorden, **structuuraanduiders** en algemene schooltaalwoorden

Hoe gebruik je dit overzicht?

Dit overzicht bevat voorbeelden van school- en instructietaal die in verschillende disciplines en onderwijscontexten kan voorkomen. Het is geen volledige lijst. Het overzicht helpt leraren om school- en instructietaal bewust mee te nemen in hun lessen, zodat leerlingen de instructie en inhoud kunnen begrijpen en erover kunnen communiceren.

Structuuraanduiders
vind je onder
andere ook terug bij
spreken,
presenteren en
vertellen, schrijven
om te delen,
tekstbegrip

Downloads

	School- en instructietaal 142KB	
	Nederlands en communicatie – begrippen kleuter en lager onderwijs – kennen 149KB	

Kan ik je helpen?

<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/woordenschatdossier>

 bèta

Woordenschat in het leerplan

Wat vind je dan wél bij subdomein woordenschat?

Je vindt er terug **hoe** de leerlingen met woordenschat moeten omgaan.

- **JK – K3**

allemaal **'kunnen'-doelen**

- Basiswoordenschat inzetten
- School- en instructietaal inzetten
- Woordenschat uitbreiden
- Woordleerstrategieën met ondersteuning toepassen

Woordenschat in het leerplan

Wat vind je dan wél bij subdomein woordenschat?

Je vindt er terug **hoe** de leerlingen met woordenschat moeten omgaan.

- **L1 – L6**

- **‘kunnen’-doelen**

- Woorden steeds genuanceerder en gepaster inzetten
 - Aangeboden school- en instructietaal en vaktaal hanteren in de vakdisciplines
 - Woordleerstrategieën toepassen
 - Formeel en informeel taalgebruik inzetten conform de context

‘kennen’-doelen, zoals *synoniemen, antoniemen, trappen van vergelijking, ...*

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, praten en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Overzicht opbouw Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica)

Domein	Subdomein	Cluster	P	G								S	
				JK	K 2	K 3	L 1	L 2	L 3	L 4	L 5		L 6
Taalsysteem en taalgebruik	Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica)			x	x	x							
		Klanken					x	x					
		Spelling					x	x	x	x	x	x	
		Woordvorming						x	x	x	x	x	
		Woordsoorten						x	x	x		x	
		Werkwoorden en werkwoordstijden								x	x	x	
		Zinnen en zinsdelen					x	x	x	x	x	x	
		Inzichten taalsysteem					x	x	x	x	x	x	

JK – K3: Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica)

Via taal en taalspel ontdekken kleuters hoe gesproken en geschreven taal is opgebouwd.

In taalspel spelen kleuters met taal.
De leraar richt daarbij doelgericht de aandacht op de taal zelf.

Taal en taalspel	Welke kennis en inzichten worden opgebouwd?
Zinnen en woorden	zinnen herhalen, woorden in een zin onderscheiden, woorden in volgorde onthouden
Woorden en woorddelen	lange en korte woorden herkennen, woorddelen in woorden herkennen
Klanken	klanken horen en onthouden, woorden in klanken opdelen en klanken samenvoegen
Letters en tekens	letters en cijfersymbolen herkennen en gebruiken, klanken aan letters koppelen

JK – K3: Taalspel krijgt concreet vorm vanuit de samenhang tussen de doelen

The screenshot displays the OPSTAP (Open Platform Samenhang Taalspel) interface, which provides learning routes for everyone. The main window shows a list of language goals (doelen) for young children (jongste kleuter (G)). The goals are organized into two categories: 'Directe samenhang' (Direct connection) and 'Gelinkt minimumdoel' (Linked minimum goal). The first goal, 1.5.GJK.10, is highlighted in blue and describes the ability to apply basic elements of the language system in speech (rhyme, letter, and number symbols, words). Below it, several other goals are listed, each with a checkbox and a brief description. The interface also includes a sidebar with navigation options for various subjects like Nederlands en communicatie, Taalsysteem en taalgebruik, Woordenschat, Taalsysteem (klanken, spelling), Taalgebruik en taalwetenschap, Literatuur, Wiskunde, Wetenschap en techniek, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Muzische vorming, Lichamelijke opvoeding en motoriek, and ICT. At the bottom, there is a button labeled 'Bekijk selectie' (View selection) and a 'Sluiten' (Close) button.

OPSTAP leerroutes voor iedereen
v1.2

Routedoelen en groepen (9) Weergaveopties Zoek

1.5.GJK.10 De leerlingen kunnen basiselementen van het taalsysteem toepassen in taal(spell): rijm, letter- en cijfersymbolen, woorden.

Directe samenhang Gelinkt minimumdoel

- ☐ 1.5.GJK.10 De leerlingen kunnen basiselementen van het taalsysteem toepassen in taal(spell): rijm, letter- en cijfersymbolen, woorden.
jongste kleuter (G) Nederlands en communicati... Taalsysteem en taalgebrui... Taalsysteem (klanken, spe...
- ☐ 1.2.GJK.3 De leerlingen kunnen rijm en ritme waarnemen via versjes, liedjes en prentenboeken (fonologisch bewustzijn).
samen jongste kleuter (G) Nederlands en communicati... Lezen Vlot en vloeiend lezen
- ☐ 1.5.GJK.5 De leerlingen kunnen een zin herhalen.
samen jongste kleuter (G) Nederlands en communicati... Taalsysteem en taalgebrui... Taalsysteem (klanken, spe...
- ☐ 1.5.GJK.6 De leerlingen kennen woord.
samen jongste kleuter (G) Nederlands en communicati... Taalsysteem en taalgebrui... Taalsysteem (klanken, spe...
- ☐ 1.5.GJK.7 De leerlingen kunnen woorden onderscheiden in een zin.
samen jongste kleuter (G) Nederlands en communicati... Taalsysteem en taalgebrui... Taalsysteem (klanken, spe...
- ☐ 1.5.GJK.9 De leerlingen kunnen ervaren dat woorden kunnen bestaan uit woorddelen.
samen jongste kleuter (G) Nederlands en communicati... Taalsysteem en taalgebrui... Taalsysteem (klanken, spe...
- ☐ 1.6.GJK.7 De leerlingen kunnen meespelen met taal en verhalen via spreken, tekenen en eenvoudige spelvormen.

Sluiten

Bekijk selectie

1.5.GK3.6 De leerlingen kunnen 2 à 3 klanken in volgorde onthouden en herhalen.

L1 – L6: Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica)

Kennis van en inzicht in het taalsysteem helpen leerlingen om Nederlands beter te begrijpen en te gebruiken in alle onderdelen van de discipline Nederlands en communicatie.

Cluster	Welke kennis en inzichten worden opgebouwd?
Klanken	klinkers en medeklinkers onderscheiden en herkennen
Spelling	klank-tekenkoppeling, alfabet, interpunctietekens, woordtekens
Woordvorming	woordopbouw inzetten om woorden te begrijpen, lezen en spellen: samenstellingen, afleidingen, grondwoord, voorvoegsel en achtervoegsel, ...
Woordsoorten	herkennen en inzicht opbouwen in hun functie en gebruik: zelfstandig naamwoord, lidwoord, eigennaam, werkwoord, ...
Werkwoorden en werkwoordstijden	werkwoorden vormen en vervoegen: infinitief, stam en uitgang, werkwoordstijden
Zinnen en zinsdelen	zinnen opbouwen en onderzoeken: zinsdelen, onderwerp, persoonsvorm, gezegde ...

L4: Samenhang Taalsysteem en Correct schrijven

The screenshot displays the OP.STAP (Openbaar Platform voor Samenhang Taalsysteem en Correct schrijven) interface. The main content area shows a list of learning goals (leerdoelen) under the heading "1.5.GL4.25 De leerlingen kunnen de persoonsvorm herkennen in een zin." The interface includes a sidebar on the left with navigation options like "Nederlands en communicatie", "Lezen", "Schrijven", "Mondeling taalgebruik", "Taalsysteem en taalgebruik", "Woordenschat", "Taalsysteem (klanken, spelling)", "Taalgebruik en taalwetenschap", "Literatuur", "Wiskunde", "Wetenschap en techniek", "Aardrijkskunde", "Geschiedenis", "Muzische vorming", "Lichamelijke opvoeding en motoriek", and "ICT". The top navigation bar includes "Routedoelen en groepen (6)", "Weergaveopties", and a search bar. The bottom bar shows "Bekijk selectie" and "6de leerjaar (G)".

OP.STAP leerroutes voor iedereen

Routedoelen en groepen (6) Weergaveopties Zoek

1.5.GL4.25 De leerlingen kunnen de persoonsvorm herkennen in een zin.

Directe samenhang Gelinkt minimumdoel

- ☐ 1.5.GL4.25 De leerlingen kunnen de persoonsvorm herkennen in een zin.
4de leerjaar (G) Nederlands en communicati... Taalsysteem en taalgebrui... Taalsysteem (klanken, spe...
- ☐ 1.3.GL4.20 De leerlingen kunnen spellingregels bij werkwoorden in de tegenwoordige tijd toepassen.
samen 4de leerjaar (G) Nederlands en communicati... Schrijven Correct schrijven
- ☐ 1.3.GL5.28 De leerlingen kunnen spellingregels toepassen bij frequente werkwoorden in de tegenwoordige tijd.
na 5de leerjaar (G) Nederlands en communicati... Schrijven Correct schrijven
- ☐ 1.3.GL5.29 De leerlingen kunnen spellingregels toepassen bij frequente sterke en zwakke werkwoorden in de onvoltooid verleden tijd.
na 5de leerjaar (G) Nederlands en communicati... Schrijven Correct schrijven
- ☐ 1.3.GL6.19 De leerling kan spellingregels toepassen bij frequente werkwoorden in de tegenwoordige tijd.
na 6de leerjaar (G) Nederlands en communicati... Schrijven Correct schrijven
- ☐ 1.3.GL6.20 De leerling kan spellingregels toepassen bij frequente werkwoorden in de verleden tijd.
na 6de leerjaar (G) Nederlands en communicati... Schrijven Correct schrijven

Sluiten

Bekijk selectie 6de leerjaar (G)

L1: Samenhang Taalsysteem en Schrijven om te delen

OPSTAP leerroutes voor iedereen
v1.2

Routedoelen en groepen (6) Weergaveopties Zoek

Nederlands en communicatie

- Lezen
- Schrijven
- Mondeling taalgebruik
- Taalsysteem en taalgebruik**
 - Woordenschat
 - Taalsysteem (klanken, spelling)**
 - Taalgebruik en taalwetenschap
- Literatuur
- Wiskunde
- Wetenschap en techniek
- Aardrijkskunde
- Geschiedenis
- Muzische vorming
- Lichamelijke opvoeding en motoriek
- ICT

1.5.GL1.11 De leerlingen kunnen zinnen bouwen door woorden in een correcte volgorde te plaatsen.

Directe samenhang Gelinkt minimumdoel

☐ 1.5.GL1.11 De leerlingen kunnen zinnen bouwen door woorden in een correcte volgorde te plaatsen.
1ste leerjaar (G) Nederlands en communicati... Taalsysteem en taalgebruik... Taalsysteem (klanken, spe...

☐ 1.3.GL1.26 De leerlingen kunnen met ondersteuning schrijven wat ze willen zeggen door gedachten op papier te zetten in enkelvoudige zinnen.
samen 1ste leerjaar (G) Nederlands en communicati... Schrijven Schrijven om te delen

Bekijk selectie 4de leerjaar (G)

L1: van gedachte naar geschreven boodschap

Schrijf deze zin over op je uitnodiging.

Lees de zin na. Wil je nog iets toevoegen?

kom je naar het feest

ik hoop echt dat je komt.

Ik zou graag willen dat mijn ouders naar het schoolfeest komen.

Hoe maak ik een goede zin van deze gedachte?

Onze klasregels:
• We luisteren.
• We helpen elkaar.
• We werken rustig.
• We hebben plezier.

FEEST!

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	<i>Vlaamse gebarentaal</i>
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Taalgebruik en taalwetenschap

- Het communicatiemodel wordt steeds rijker

Kleuterschool	Lager onderwijs
• Ervaren dat mensen communiceren	• Steeds meer elementen van communicatie onderzoeken
• Verbaal en non-verbaal communiceren	• ZENDER → BOODSCHAP → ONTVANGER
• Ontdekken dat mensen verschillende talen en taalvariëteiten gebruiken	• Rekening houden met DOEL, SITUATIE EN MEDIUM
	• Taalgebruik onderzoeken: formeel/informeel, dialect, Standaardnederlands, tussentaal ...
	• Taalgebruik verbinden met leeftijd, plaats, beroep, cultuur ...

L i t e r a t u u r

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	Vlaamse gebarentaal
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

[illegible]

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	Vlaamse gebarentaal
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Interactie met literatuur

Kiezen

- Boeken verkennen en kiezen
- Steeds bewuster vanuit voorkeur, genre en doel

Lezen

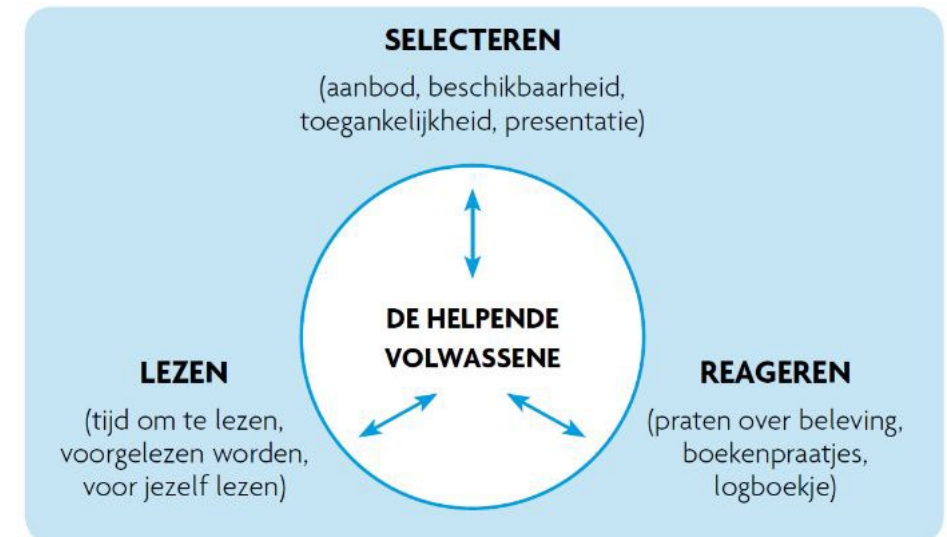
- Bekroonde jeugdliteratuur lezen en beluisteren
- Fictie én non-fictie
- Steeds meer literaire elementen leren kennen

Reageren

- Ervaringen, gedachten en gevoelens delen
- Vertellen wat aanspreekt en waarom
- Steeds rijker over teksten praten en voorkeuren onderbouwen

Aidan Chambers (1934-2025)

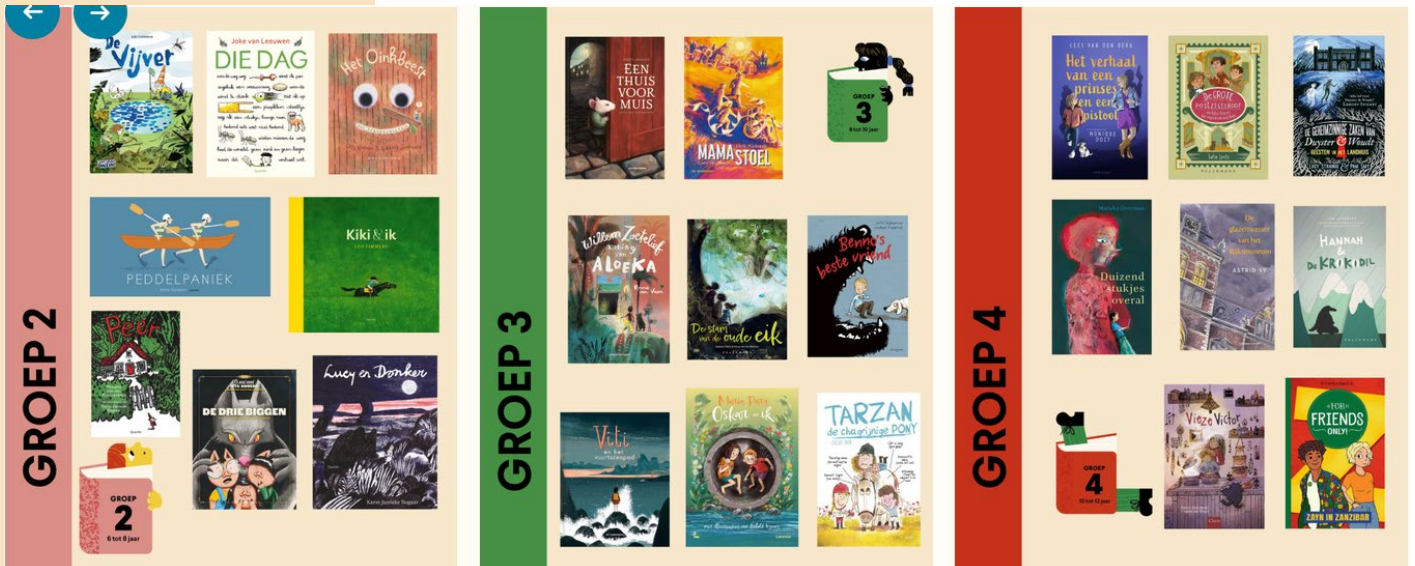
Waar vind je bekroonde jeugdliteratuur?

LEZEN > STEMMEN > FEESTEN

De Leesjury is een leesclub voor kinderen en jongeren waarin je een aantal boeken leest en er met je leeftijdsgenoten over kan praten. Daarna kies je je favoriet. Ben je tussen 4 en 18 jaar oud en hou je van verhalen? Schrijf je dan in als jurylid!

Hoe werkt de Leesjury? →

<https://www.deleesjury.be/lezen>

Waar vind je bekroonde jeugdliteratuur?

de Boon Literatuurprijs

Vlaamse prijs voor de beste
Nederlandstalige boeken

B vakjurywinnaar

'De vrouw en zijn hoofd'
Benny Lindelauf & Ingrid Godon
Querido

B publieksprijswinnaar

'Krekel'
Annet Schaap
Querido

Longlist de Boon 2026

Kinder- en jeugdliteratuur

'De vrouw en zijn
hoofd'
Benny Lindelauf & Ingrid
Godon
Querido

'De wirwarwezels op
weg!'
Yvonne Jagtenberg
Gottmer Uitgevers Groep

'De wonderverteller'
Lida Dijkstra & Djenné
Fila
Luitingh Sijthoff

'Dieren spotten doe je
zo!'
Aline Portman
Lannoo

'Dit boek is vóór de
wolf'
Bibi Dumon Tak &
Barbara Stok
Querido

'Het Allermooiste,
Buitengewone en
Complete boek van alle
letters'
Tom Schamp
Lannoo

'Het Hekkenhuis'
Pepijn Lievens & Lukas
Verstraete
Lannoo

'Hoe maak je dat?'
Pieter Gaudesaboos &
Bart Rossel
Lannoo

'Kauw van jou'
Kris Terwindt
Lemniscaat

'Kimia, in het hart van
Congo'
Sandrine Ekofo Biyenga,
Benjamin Goyvaerts,
Paul de Moor & Shamisa
Debroye
Lannoo

'Krekel'
Annet Schaap
Querido

'Mary, Meisje van de
zee'
Sarah Devos
Salto

'Metamorfose'
Geert-Jan Roebers &
Merlijne Marell
Lannoo

'Peer'
Mohana van den
Kroonenberg & Karst-
Janneke Rogaar
Querido

'Vlieg! zegt de vloer'
Eva Gerlach & Trui
Chielens
Querido

<https://www.deboon.be/edities/de-boon-2026>

Waar vind je bekroonde jeugdliteratuur?

kinder
boeken.nl

Naar welk boek ben je op zoek?

Alle kinderboeken

Op onderwerp

Op leeftijd ▾

Series ▾

Downloads ▾

Advies op maat ▾

Inspiratie

Contact ▾

Home > Inspiratie > Winnaars Griffels en Penselen 2026

Winnaars Griffels en Penselen 2026

Zilveren en Gouden prijzen

De Griffels zijn de prijzen voor de best geschreven boeken, en de Penselen zijn voor de beste illustraties. Op 19 juni zijn de Zilveren Griffels en Penselen uitgereikt. Ontdek hier alle winnaars!

<https://www.kinderboeken.nl/inspiratie/winnaars-griffels-en-penselen/>

Waar vind je bekroonde jeugdliteratuur?

griffels & penselen 2025

griffels en penselen 2026

<https://lezersgoud.nl/griffels-penselen-2026/>

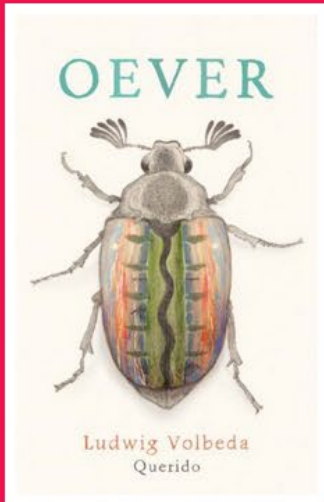

Woutertje
Pieterse
Prijs

Waar vind je bekroonde jeugdliteratuur?

Winnaars – Jury – Deelname – Q

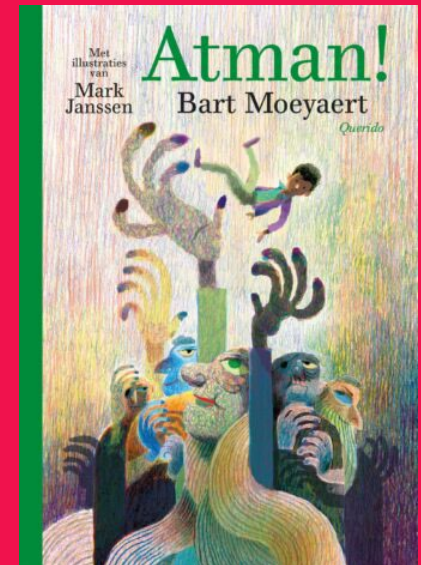
Over de prijs

Woutertje Pieterse Prijs 2025 voor Oever

Zojuist maakte Frits Spits in De Taalstaat van KRO-NCRV op NPO Radio 1 de winnaar van de Woutertje Pieterse Prijs 2025 bekend: 'Oever' van Ludwig Volbeda, uitgegeven door Uitgeverij Querido.

2026 voor Atman!

Woutertje Pieterse Prijs

De Woutertje Pieterse Prijs is de prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige jeugd- of kinderboek. De jury bekroont sinds 1988 kinderboeken die uitzonderlijk zijn voor wat betreft taal, genre, thema, illustratie, vorm en/of vormgeving. Dit jaar bestond de jury uit Rik van de Westelaken, Eric Huijsen, Frauke Pauwels en Charlene Schmeltz.

<https://woutertjepieterseprijs.nl/>

Interactie met literatuur

Kiezen

- Boeken verkennen en kiezen
- Steeds bewuster vanuit voorkeur, genre en doel

Lezen

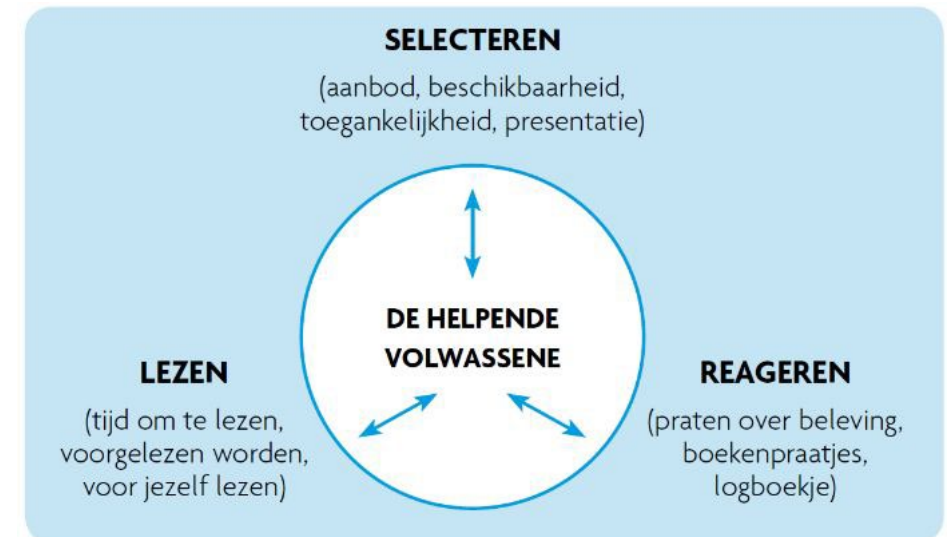
- Bekroonde jeugdliteratuur lezen en beluisteren
- Fictie én non-fictie
- Steeds meer literaire elementen leren kennen

Reageren

- Ervaringen, gedachten en gevoelens delen
- Vertellen wat aanspreekt en waarom
- Steeds rijker over teksten praten en voorkeuren onderbouwen

Aidan Chambers (1934-2025)

Literaire elementen

Leerjaar	Maken kennis met volgende begrippen	Kennen volgende begrippen
JK	• De kaft • De titel	
K2	• De auteur	• De kaft • De titel
K3		• De auteur • De illustrator
1	• Personage • Plot: belangrijkste gebeurtenissen • Context: plaats	
2		• Personage • Plot: belangrijkste gebeurtenissen • Context: plaats
3	• Thema • Context: tijd	• Hoofdpersonage
4		• Thema • Context: tijd
5	• Vertelperspectief: de ik-verteller	
6		• Vertelperspectief: de ik-verteller

Overzicht domeinen en subdomeinen

Domeinen	<i>Communicatieve fundamente</i>	Lezen	Schrijven	Mondeling taalgebruik	Taalsysteem en taalgebruik	Literatuur	Vlaamse gebarentaal
Sub-domeinen	Sociale aandacht Betekenisverlening Communicatievormen	Vlot en vloeiend lezen Tekstbegrip Tekstsoorten en tekstconventies Globaal lezen Braille	Handschrift en digitale vaardigheden Correct schrijven Schrijven om te leren Schrijven om te delen Braille	Luisterbegrip Spreken, presenteren en vertellen Mondelinge interactievaardigheden	Woordenschat Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica) Taalgebruik en taalwetenschap	Interactie met literatuur Creatieve expressie en taal	Attitudes Lezen Taalgebruik Taalbeschouwing Taalvorm Taalinhoud Hulpmiddelen

Legende

Blauw: nu meer onder de aandacht of nieuw

Cursief: geen gemeenschappelijke doelen (vanuit leerplan voor iedereen)

Creative expressie in taal: van spelen naar creëren

Kleuterschool	Lager onderwijs
Spelen en experimenteren met taal	Zelf taalcreaties maken en presenteren
Spelen met woorden en klanken	Voortbouwen op voorbeelden
Verhalen bedenken en aanvullen	Eigen teksten en taalcreaties vormgeven
Taal combineren met tekenen, vertellen of spel	Mondeling of schriftelijk creëren
Met ondersteuning ideeën uitproberen	Steeds zelfstandiger keuzes maken en presenteren

Samenhang Creatieve expressie in taal: JK

1.6.GJK.7 De leerlingen kunnen meespelen met taal en verhalen via spreken, tekenen en eenvoudige spelvormen.

Directe samenhang

Gelinkt minimumdoel

1.6.GJK.7

De leerlingen kunnen meespelen met taal en verhalen via spreken, tekenen en eenvoudige spelvormen.

jongste kleuter (G)

Nederlands en communicati...

Literatuur

Creatieve expressie in ta...

1.5.GJK.10

De leerlingen kunnen basiselementen van het taalsysteem toepassen in taal(spel): rijm, letter- en cijfersymbolen, woorden.

samen

jongste kleuter (G)

Nederlands en communicati...

Taalsysteem en taalgebrui...

Taalsysteem (klanken, spe...

6.1.GJK.3

De leerlingen gebruiken spontaan fantasie in spel.

samen

jongste kleuter (G)

Muzische vorming

Domeinoverschrijdend

Verbeelden en creativitei...

6.4.GJK.1

De leerlingen kunnen een gekend persoon of een dier nabootsen.

samen

jongste kleuter (G)

Muzische vorming

Drama

Bouwstenen

6.4.GJK.4

De leerlingen verkennen volgende techniek/vaardigheid: dramaspel.

samen

jongste kleuter (G)

Muzische vorming

Drama

Vaardigheden en vormgevin...

6.4.GJK.5

De leerlingen verkennen volgende techniek/vaardigheid: verbaal drama.

samen

jongste kleuter (G)

Muzische vorming

Drama

Vaardigheden en vormgevin...

6.4.GJK.6

De leerlingen verkennen volgende techniek/vaardigheid: non-verbaal drama.

samen

jongste kleuter (G)

Muzische vorming

Drama

Vaardigheden en vormgevin...

Samenhang Creatieve expressie in taal: L6

1.6.GL6.7 De leerling kan een eigen talige creatie mondeling of schriftelijk presenteren.

Directe samenhang

Gelinkt minimumdoel

1.6.GL6.7

De leerling kan een eigen talige creatie mondeling of schriftelijk presenteren.

6de leerjaar (G)

Nederlands en communicati...

Literatuur

Creatieve expressie in ta...

6.1.GL6.3

De leerlingen durven eigen muzische creaties presenteren.

samen

6de leerjaar (G)

Muzische vorming

Domeinoverschrijdend

Muzische grondhouding

6.4.GL6.13

De leerlingen kunnen volgende technieken/vaardigheden toepassen: verbaal en non-verbaal drama.

samen

6de leerjaar (G)

Muzische vorming

Drama

Vaardigheden en vormgevin...

AFSLUITING

Doelen

- Je krijgt inzicht in de **visie** achter het leerplan Op.stap, leerroutes voor iedereen en de plaats van de **discipline Nederlands en communicatie** daarin.
- Je begrijpt de **opbouw, structuur en samenhang** van de discipline Nederlands en communicatie.
- Je begrijpt hoe de leerplandoelen zich verhouden tot de **minimumdoelen**.
- Je ontwikkelt een gedeeld referentiekader en **gemeenschappelijke taal** samen met collega's binnen je **scholengemeenschap**.
- Je begrijpt hoe de doelen van de discipline Nederlands en communicatie kunnen gerealiseerd worden binnen **andere disciplines**.

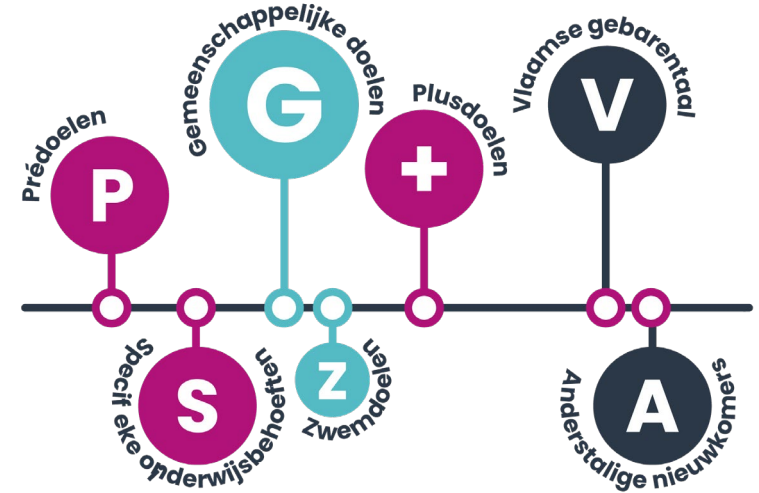
Leerplan voor iedereen

- **Nederlands en communicatie**

- Op verschillende manieren
- Vertrekken vanuit verschillende talige en communicatieve beginsituaties
- Vlaamse gebarentaal als erkende (instructie)taal naast het Nederlands

- **Hoge verwachtingen**

- **Ondersteuning waar nodig en afbouwen indien mogelijk**

Nederlands en communicatie

Leerplantoel

 OPSTAP leerroutes voor iedereen

- ^ Nederlands en communicatie
- ^ Wiskunde
- ^ Wetenschap en techniek
- ^ Aardrijkskunde
- ^ Geschiedenis
- ^ Muzische vorming
- ^ Lichamelijke opvoeding en motoriek
- ^ ICT
- ^ Veilige en gezonde levensstijl
- ^ Leren leren
- ^ Sociaal en emotioneel leren
- ^ Frans

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (0) ▾

Weergaveopties ▾

Q Zoek

<https://opstap.katholiekonderwijs.vlaanderen/>

Meer informatie Op.stap, leerroutes voor iedereen

home > didactiek en leerplannen - bao > nieuw leerplan basisonderwijs

Nieuw leerplan basisonderwijs

 Op.stap, leerroutes voor iedereen →	 Leerroutes →	 Implementatie →
 Inspiratiescholen →	 Nederlands en communicatie →	 Wiskunde →
 Wetenschap en techniek →	 Aardrijkskunde →	 Geschiedenis →
 Muzische vorming →	 Lichamelijke opvoeding en motoriek →	 ICT →
 Veilige en gezonde levensstijl →	 Leren leren →	 Sociaal en emotioneel leren →
 Frans →	 Rooms-katholieke godsdienst →	 Effectieve didactiek →
 Kleuteronderwijs →	 Sterk klasmanagement →	

<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/leerplan-basisonderwijs>

Leerplantoel

 OPSTAP leerroutes voor iedereen

- ^ Nederlands en communicatie
- ^ Wiskunde
- ^ Wetenschap en techniek
- ^ Aardrijkskunde
- ^ Geschiedenis
- ^ Muzische vorming
- ^ Lichamelijke opvoeding en motoriek
- ^ ICT
- ^ Veilige en gezonde levensstijl
- ^ Leren leren
- ^ Sociaal en emotioneel leren
- ^ Frans

Bekijk selectie

Routedoelen en groepen (0) ▾

Weergaveopties ▾

Q Zoek

<https://opstap.katholiekonderwijs.vlaanderen/>

Meer informatie Op.stap, leerroutes voor iedereen

home > didactiek en leerplannen - bao > nieuw leerplan basisonderwijs

Nieuw leerplan basisonderwijs

 Op.stap, leerroutes voor iedereen →	 Leerroutes →	 Implementatie →
 Inspiratiescholen →	 Nederlands en communicatie →	 Wiskunde →
 Wetenschap en techniek →	 Aardrijkskunde →	 Geschiedenis →
 Muzische vorming →	 Lichamelijke opvoeding en motoriek →	 ICT →
 Veilige en gezonde levensstijl →	 Leren leren →	 Sociaal en emotioneel leren →
 Frans →	 Rooms-katholieke godsdienst →	 Effectieve didactiek →
 Kleuteronderwijs →	 Sterk klasmanagement →	

<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/leerplan-basisonderwijs>

Ondersteuning

- PRO.-website
- **leerplanbasis@katholiekonderwijs.vlaanderen**
- officiële Facebookgroep *Op.stap, leerroutes voor iedereen*

PRIVATE GROUP • 15,560 MEMBERS
Op.stap, leerroutes voor iedereen

